

COMPLEXE STADSPROJECTEN

draaiboek

Naam website KCVS

MASTERPLAN

Oorspronkelijke naam document

Masterplan Rugeveld - Boterlaar - Silsburg

Project

Park Groot Schijn Antwerpen

Stadspanning
Antwerpen

MASTERPLAN

Ruggeveld - Boterlaar-Silsburg

maxwan
architects + urbanists

karres en brands landschapsarchitecten bv

1010 [TEN-TEN]
architecture
urbanism

Goudappel Coffeng
Adviseurs verkeer en vervoer

MASTERPLAN

Ruggeveld - Boterlaar-Silsburg

COLOFON

OPDRACHTGEVER

AG Stadsplanning Antwerpen
Grote Markt 1, 2000 Antwerpen

Projectleider

Bert Claes

Programmaleider

Filip Pittillion

EXTERN ONTWERPTEAM

Maxwan Architects + Urbanists

Rients Dijkstra, Hiroki Matsuura en Martijn Anhalt
Met Anna Borzyszkowska, Artur Borejszo, Leena Cho, Jason Hilgefort,
Nobuki Ogasahara, Kris Schaasberg, Harm te Velde

TEN-TEN architecture urbanism

Bert Gellynck
Met Niels Baeck, Charles De Finance, Michiel De Vry, Soetkin Goddaert,
Loran Vincke

Karres en Brands landschapsarchitecten

Bart Brands
Met Claire Oude Aarninkhof, Daphne van der Wal en Sylvia Cartmill

Goudappel Coffeng adviseurs verkeer en vervoer

Peter Brogt

STEDELIJKE PROJECTGROEP

Arno Arnouts, Dominique Baguet, Maarten Caestecker, Bert Claes,
Nicolas Cleeremans, Walter De Backer, Steven De Meyer, Patrick Dictus,
Koen Govaerts, Bob Peeters, Kris Peeters, Filip Pittillion, Els Proost,
Annemie Seghers, Wim Seghers, Claire Verstraeten

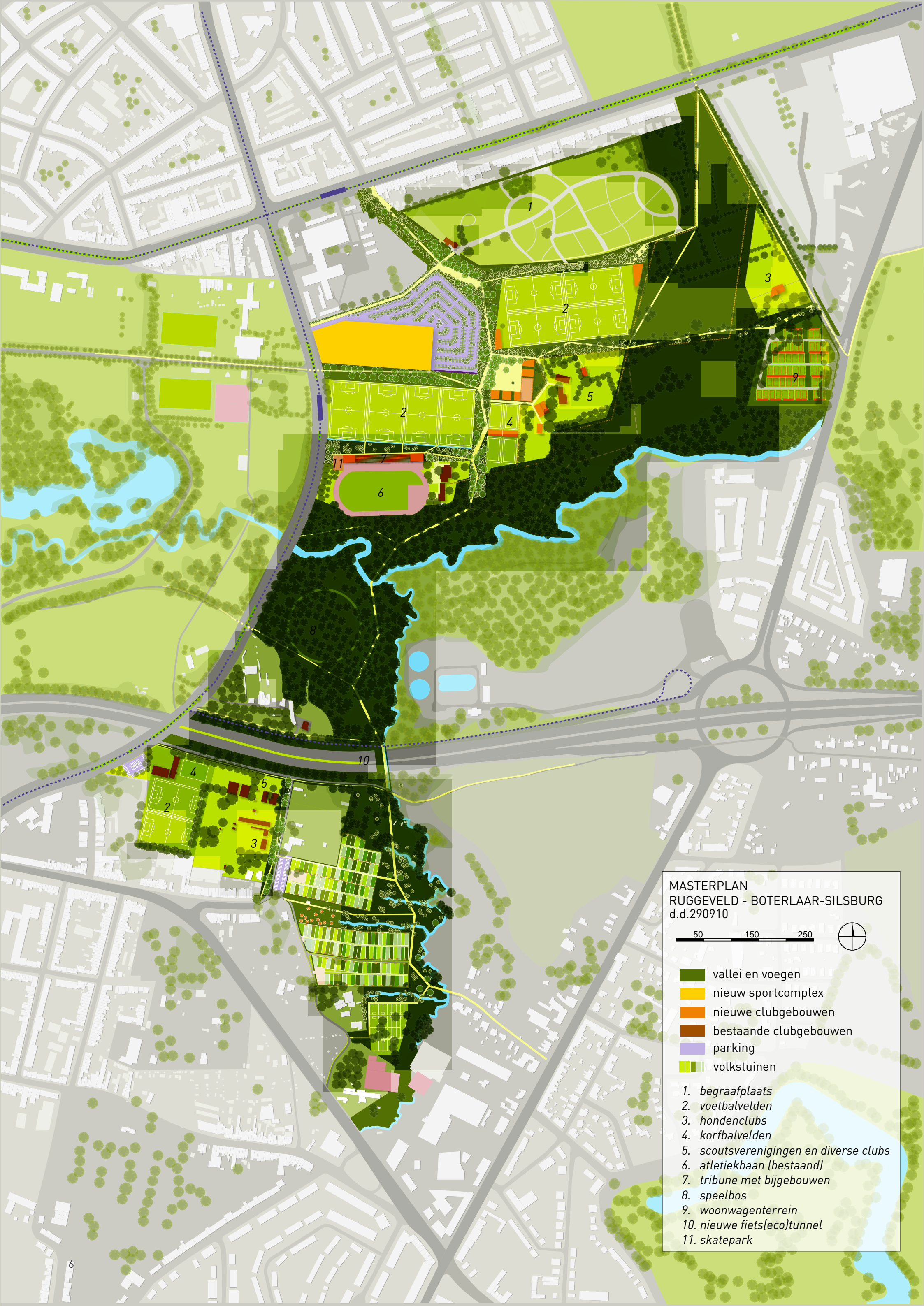
PARTICIPATIESTUURGROEP

Stad Antwerpen, District Deurne, Werkgroep rond Ruggeveld -
Boterlaar-Silsburg (Jan Mertens, Ronny Rogge, Stefan Streep, Benny
Van Belle, Bart Van de Venster, Benny Van Loon, Harry van Wesemael,
Lous Wijn), Antwerpen aan 't Woord (Jan Vincke)

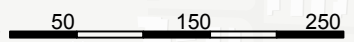
INHOUD

Management summary	5
INLEIDING	
Kadering opdracht	13
Ambitie voor de opdracht	15
Relatie met de hogere beleidskaders: RSV, RSPA en s-RSA	17
Bestaande situatie	19
RUP	25
VISIE	
Visie	29
Ontwerpuitgangspunten	31
Vallei, groene voegen en kamers	33
Mobiliteit	35
UITWERKING PARK	
Het participatieproces	39
Locatieonderzoek	41
Voegen	45
Principe padennetwerk	47
Inrichtingsprincipes standaardvoeg	49
Bomen en groen	53
Herwaardenen Peter Benoitlaan	57
Mobiliteit	61
Verbindingen met omgeving	63
Fiets (eco) tunnel	67
Valleiscenario's	69
Speelbos	87
PROGRAMMAKAMERS	
Programmakamers algemeen	99
Begraafplaats	103
Parkings	105
Programma sport	107
Kantines aan centraal plein	109
Kantines aan de velden	113
Voetbalvelden zuid ondervangen niveauverschil	117
Cluster Master Schmidt Hoeve	119
Hondenclubs	121
Woonwagen terrein	123
Volkstuinen voorlopig ontwerp	135
Fasering	149
BEELDKWALITEIT	159

MASTERPLAN
RUGGEVELD - BOTERLAAR-SILSBURG
d.d.290910

- vallei en voegen
- nieuw sportcomplex
- nieuwe clubgebouwen
- bestaande clubgebouwen
- parking
- volkstuinten

1. begraafplaats
2. voetbalvelden
3. hondenclubs
4. korfbalvelden
5. scoutsverenigingen en diverse clubs
6. atletiekbaan (bestaand)
7. tribune met bijgebouwen
8. speelbos
9. woonwagenterrein
10. nieuwe fiets(eco)tunnel
11. skatepark

MANAGEMENT SUMMARY

De ambitie voor het park Rugeveld - Boterlaar-Silburg is de ontwikkeling van een landschappelijk park dat zijn eigen identiteit weet te vinden in de rand van het stedelijk gebied en erin slaagt de belangrijke ecologische functie van de Schijnvallei en de vallei van de Koude Beek te combineren met de recreatieve doelstellingen en noden van Deurne en Antwerpen.

Doelstellingen

- Ontwikkelen van de natuurlijke en landschappelijke waarden van de Schijnvallei en de vallei van de Koude Beek, verhogen van het waterbergend vermogen.
- Uitbouwen van een hoogwaardige sportcluster voor indoor- en outdoorsporten op Rugeveld.
- Plaats geven aan het programma voor jeugd en sport. De garantie van het behoud van het huidige sport- en jeugdprogramma, middels herstructurering en het vinden van synergieoplossingen.
- Sanering en heraanleg van het residentieel woonwagenterrein.
- Kwalitatief uitbouwen van de recreatieve cluster van Boterlaar-Silburg met een volwaardige plaats voor volkstuinen.
- Creëren van speelbosfaciliteiten.

Een aaneengesloten park

De visie in het masterplan is erop gericht antwoorden te formuleren op drie grote vragen:

- Hoe de gesplitste recreatieve parken Rugeveld en Boterlaar-Silburg met elkaar te verbinden en als één groot park herkenbaar te maken.
- Hoe de valleien van het Groot Schijn en de Koude Beek uit hun isolement te halen en om te vormen tot een beeldbepalend onderdeel van het park, waarbij ecologie, natuurbeleving en recreatie de basis vormen voor ontwikkeling.
- Op welke manier het park een sterke identiteit geven en aansluiten op de omringende parken en straten?

De programmakamers

Het masterplan voor het park Rugeveld – Boterlaar-Silburg organiseert een lappendeken aan activiteiten en sferen. Rugeveld wordt een attractief sportpark dat met de realisatie van het sportcomplex een bovenlokale aantrekkingskracht zal bezitten. Silsburg behoudt het lokale karakter, met het inpassen van het volkstuincomplex als voornaamste transformatie.

Het programma wordt georganiseerd in “programmakamers”. Binnen de programmakamers worden gelijkaardige verenigingen geclusterd, waarbij gezocht wordt naar een goed evenwicht tussen gedeeld ruimtegebruik en het behoud van de eigenheid van de verenigingen.

MANAGEMENT SUMMARY

Het park is 'overall': de voegen. Het park zal met behulp van een ruimtelijke structuur van voegen en een geëigende beeldkwaliteit als één geheel leesbaar en herkenbaar zijn. Morfologisch gezien vloeit de voegenstructuur voort uit de valleien en verbinden ze de randen van het park met de riviervalleien. In de voegen liggen de wandelpaden en is er veel ruimte voorzien voor natuur. De beekvalleien worden tevens beschouwd als een soort voeg. Het verschil is dat het landschap in de valleien ruw is, terwijl de natuur in de voegen beschouwd moet worden als een echt cultuurlandschap. De voegen verschillen van plek tot plek en kunnen onderling verschillen qua breedte of de hoeveelheid verharding, waardoor er verschillende vormen van tijdelijk gebruik kunnen ontstaan. De landschappelijke inrichting, de vormgeving en de materialisatie van de paden en het parkmeubilair zijn uniform.

Identiteit. De identiteit van het park gaat niet ten koste van de eigenheid en het karakter van de huidige gebruikers van het park. Via een intensief participatieproces is gezocht naar ontwerpvoorstellen die voldoende vrijheid bieden aan de verenigingen en gebruikers om mee te bouwen aan het karakter van de parkruimte.

Supervisor. Gezien de uitgestrekte oppervlakte van het park zal de uitvoering gebeuren in een aantal stappen. Bij de uitvoering zullen verschillende overheden en stadsdiensten betrokken zijn. Het masterplan heeft als ambitie de bestaande versplintering van de open ruimte tegen te gaan met een ontwerp dat gericht is op landschappelijke kwaliteiten die de verschillende deelprojecten integreert. Een supervisor bewaakt de kwaliteit van de verschillende deelprojecten en zorgt ervoor dat de ambities met betrekking tot beeldkwaliteit en ruimtelijk karakter waargemaakt worden. Met supervisie kunnen de vele verschillende deelprojecten begeleid worden en de kans krijgen om een eigen karakter binnen het kader en de sfeer van het masterplan te behouden.

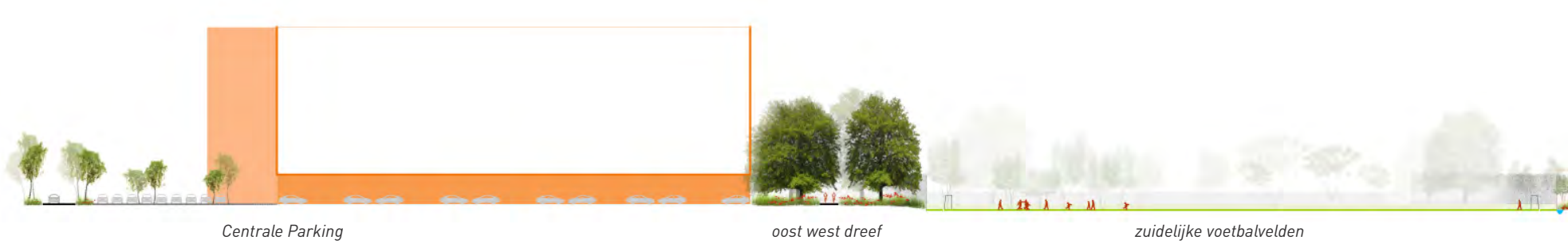
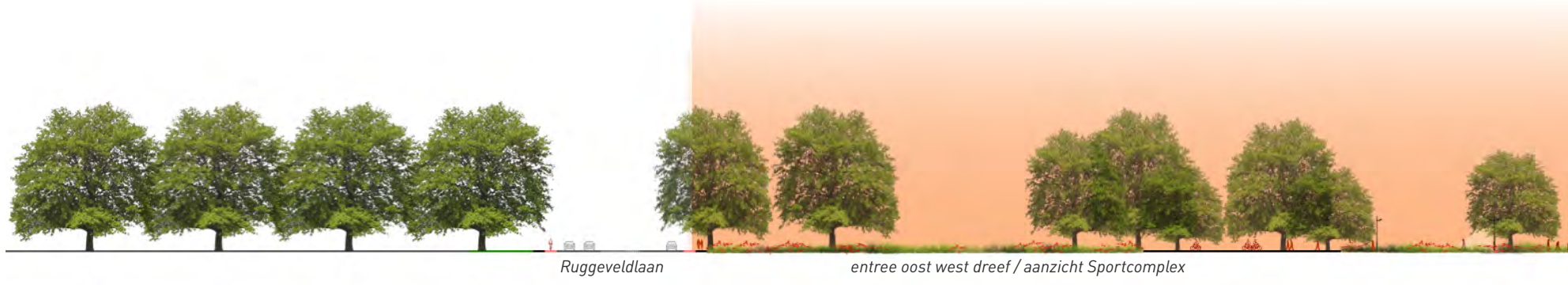
LINKER PAGINA:

Vogelvlucht, zicht vanuit het zuiden op park Ruggenveld – Boterlaar-Silsburg

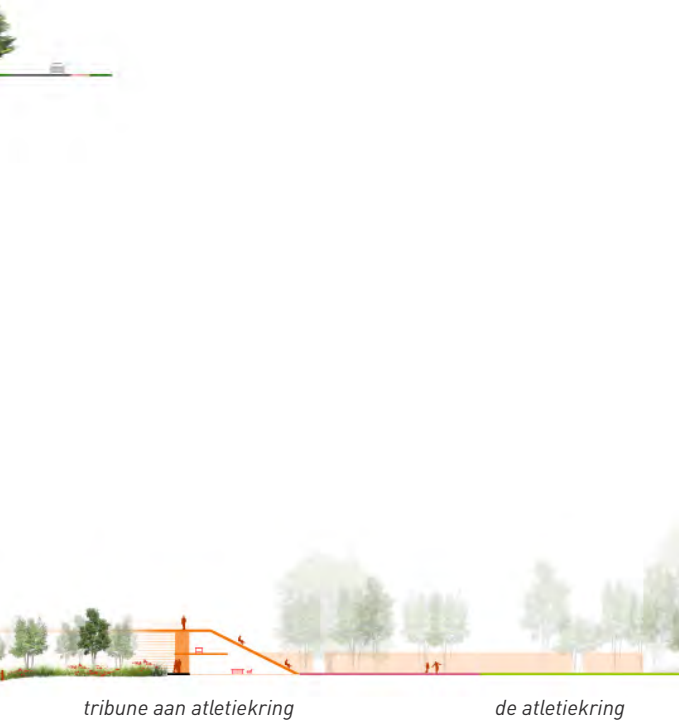
VOLGENDE PAGINA:

Doorsnedes over het plangebied

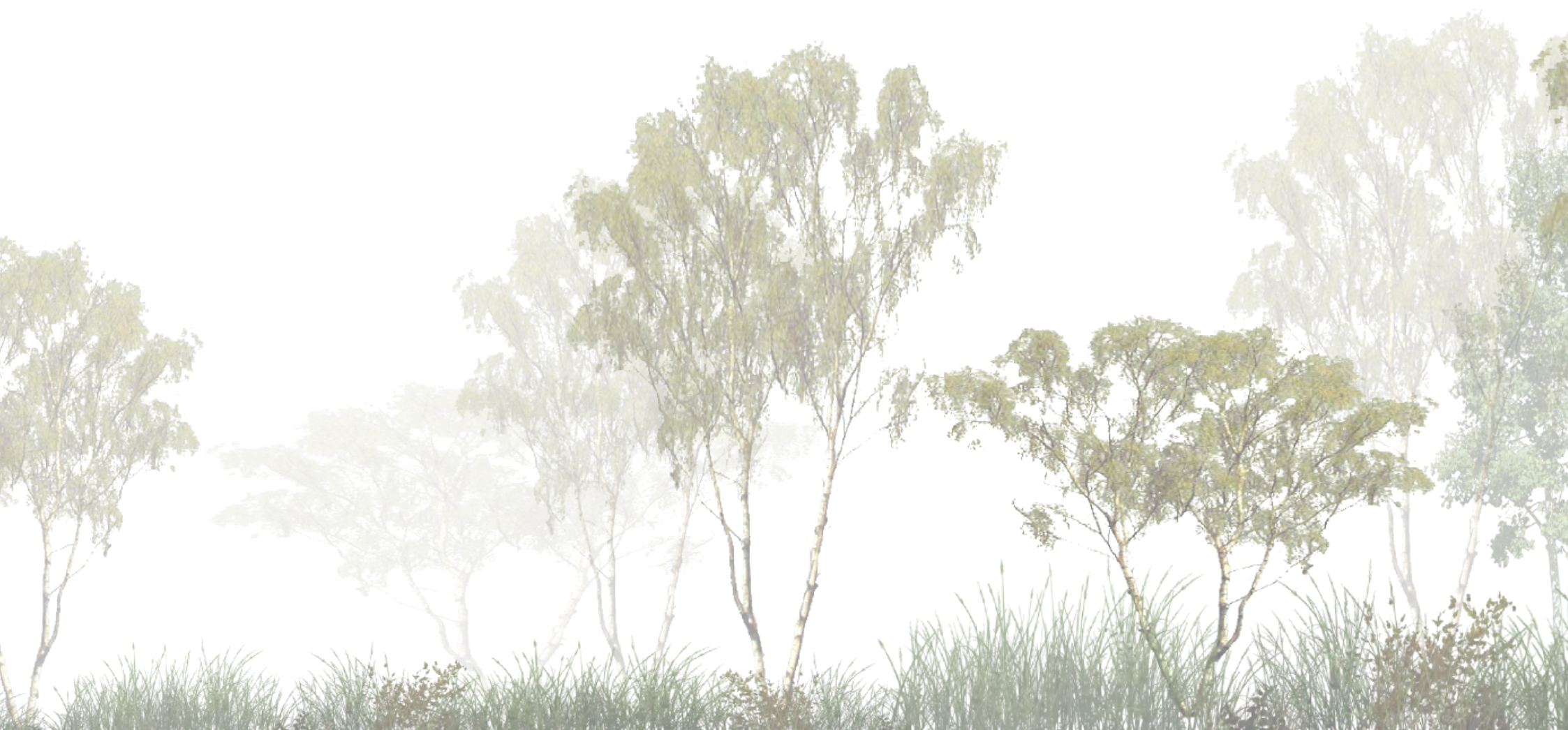

Inleiding

INLEIDING

KADERING OPDRACHT

Ambities en doelstellingen van de opdrachtgever voor het park Rugeveld – Boterlaar-Silburg zijn met het ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) vertaald in bestemmingen. Afhankelijk van het programmaonderdeel leggen deze bestemmingen minimaal de perimeters van de ontwikkelingszones tot maximaal de effectieve locatie vast. Dat wil zeggen dat de locatie voor bepaalde programmaonderdelen vastligt terwijl voor andere nog verschillende vestigingsmogelijkheden open blijven. Ook de bijhorende voorschriften, die de ontwerpmatige krijtlijnen vastleggen, zijn afhankelijk van het programmaonderdeel, al dan niet sterker uitgewerkt. Deze dualiteit in het RUP vormde een uitdaging voor de opmaak van het masterplan.

Het RUP en de bijhorende parkvisie losten niet alle vragen voor het gebied op. Daarom sprak de stad Antwerpen voorafgaand aan de opdracht de ambitie uit om van het masterplan Rugeveld – Boterlaar-Silburg een plannenkader te maken dat de vastgelegde visie zou uitdiepen en dat zowel de resterende vragen uit het RUP als nieuwe opgeworpen vragen, geformuleerd door stadsdiensten, (buurt)bewoners en gebruikers zou oplossen. Middels ontwerpend onderzoek en door een uitgebreid participatietraject is het RUP vertaald naar concrete ontwerp oplossingen. Oplossingen die het masterplan hebben doen evolueren naar een ambitieus en breed gedragen project. Het masterplan is een kader, soms zeer uitgesproken, soms meer richtinggevend dat de basis zal vormen voor toekomstige uitwerking, beleidskeuzes, fasering en budgetbepalingen.

Het innoverende aan het tot stand komen van het masterplan voor park Rugeveld - Boterlaar-Silburg is dat er sprake is van echte participatie, een (h)echte samenwerking tussen alle betrokken partijen. Participatie is hierbij niet alleen een middel om te zorgen voor snelle procedurele afwikkeling van een planningsproces. Het is ook een manier om te zorgen voor een beter begrip van het probleem en mogelijke oplossingen, intensere samenwerking tussen betrokken partijen en de opbouw van een echt eigenaarschap van een plan. De traditionele rolverdeling tussen stad, ontwerpteam en gebruikers werd verlaten om plaats te maken voor een experimenteel samenwerkingsverband waar gekozen werd voor gedeelde verantwoordelijkheid voor proces en inhoud.

LINKERPAGINA:

Dit Masterplan is opgemaakt binnen de grenzen van het RUP Rugeveld - Silburg en is in een hechte samenwerking tussen alle betrokken partijen tot stand gekomen. Naast het RUP heeft de bundel 'dromen van het Park Rugeveld - Boterlaar-Silburg' en de projectdefinitie als bronnen voor de randvoorwaarden, wensen en uitgangspunten gediend.

INLEIDING

AMBITIE VOOR DE OPDRACHT

Het masterplan als kader voor een autonome uitwerking van de verschillende programmaonderdelen. Stad Antwerpen verwacht van het masterplan voor het park Rugeveld - Boterlaar-Silburg een plannenkader en een beeldkwaliteitsplan (BKP) dat een autonome uitwerking van de verschillende deelprojecten mogelijk maakt. Het moet een draaiboek vormen voor alle deelprojecten doorheen de lange realisatietermijn die het gebied te wachten staat. De opdracht is een uitwerking van het ruimtelijk uitvoeringsplan Rugeveld-Silburg en beweegt zich volledig binnen de bindende randvoorwaarden die het plan oplegt. Elke betrokken stadsdienst kan na de definitieve oplevering van het masterplan zijn eigen deelproject uitvoeren, zolang dit in de geest van het masterplan gebeurt. De ontwerpers dienen hiervoor concrete ontwerpvoorstellen en type ontwerp oplossingen aan te leveren en ze daarna weten te vertalen in richtlijnen en randvoorwaarden. Van de ontwerpers wordt verwacht dat ze, binnen de ontwerpvisie, duidelijk aangeven welke de onveranderbare elementen zijn en welke de mogelijkheid hebben om te evolueren. Tot slot moet het masterplan een uitvoeringsfasering en een kostenraming bevatten van de verschillende planonderdelen. De concreetheid van deze kostenraming is afhankelijk van het vereiste detailniveau gevraagd bij de uitwerking van de programmaonderdelen. Hiervoor moeten de ontwerpers deels zelf een inzicht kunnen geven in de kostprijsraming van de deelprojecten. De concreetheid van deze kostenindicaties is afhankelijk van het vereiste detailniveau gevraagd bij de uitwerking van de programmaonderdelen.

Een gedragen masterplan. Het doel van de opdracht is komen tot een breed gedragen masterplan. Een draagvlak dat zowel wordt gezocht bij de verschillende stadsdiensten als bij de brede groep van parkgebruikers, bewoners en buurtbewoners.

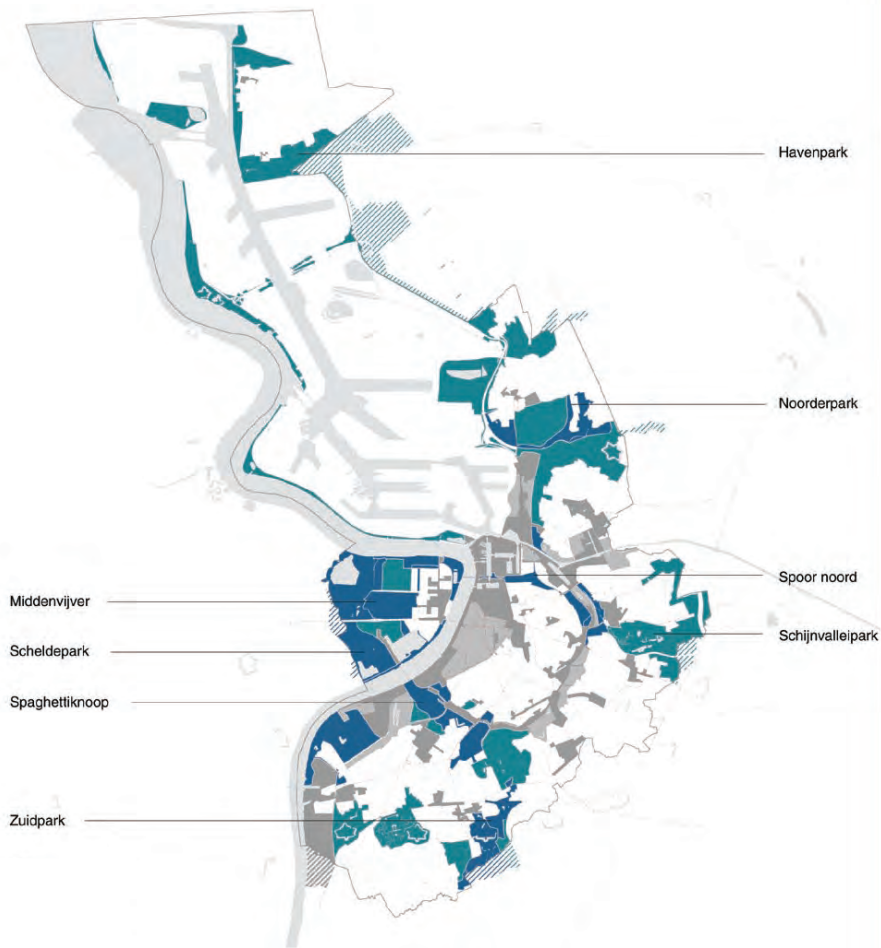
Verschillende stadsdiensten. Een brede groep van stadsdiensten is intensief betrokken in het proces van de opmaak van het masterplan. Enerzijds gaat het om stadsdiensten die na de oplevering van het masterplan verantwoordelijk zijn voor de uitwerking van één of meerdere deelprogramma's, anderzijds stadsdiensten die vanuit hun specifiek competentieveld een belangrijke meerwaarde betekenen, maar zelf geen deelproject uitwerken.

Betrokkenheid van gebruikers en (buurt)bewoners. Er is een hechte samenwerking tussen alle betrokken partijen bewerkstelligd. Die samenwerking is in alle opzichten een totale trendbreuk. Stad Antwerpen, het district Deurne, Antwerpen aan 't Woord, de parkgebruikers en de buurtbewoners hebben elkaar gevonden in een intens participatieproces. De aanpak van het de participatie reikt veel verder dan louter 'informer' en 'horen' en speelt ook in op het verzamelen van nieuwe ideeën en het opbouwen van samenwerking die blijvend een belangrijke rol speelt in de realisatie van het park.

LINKERPAGINA:

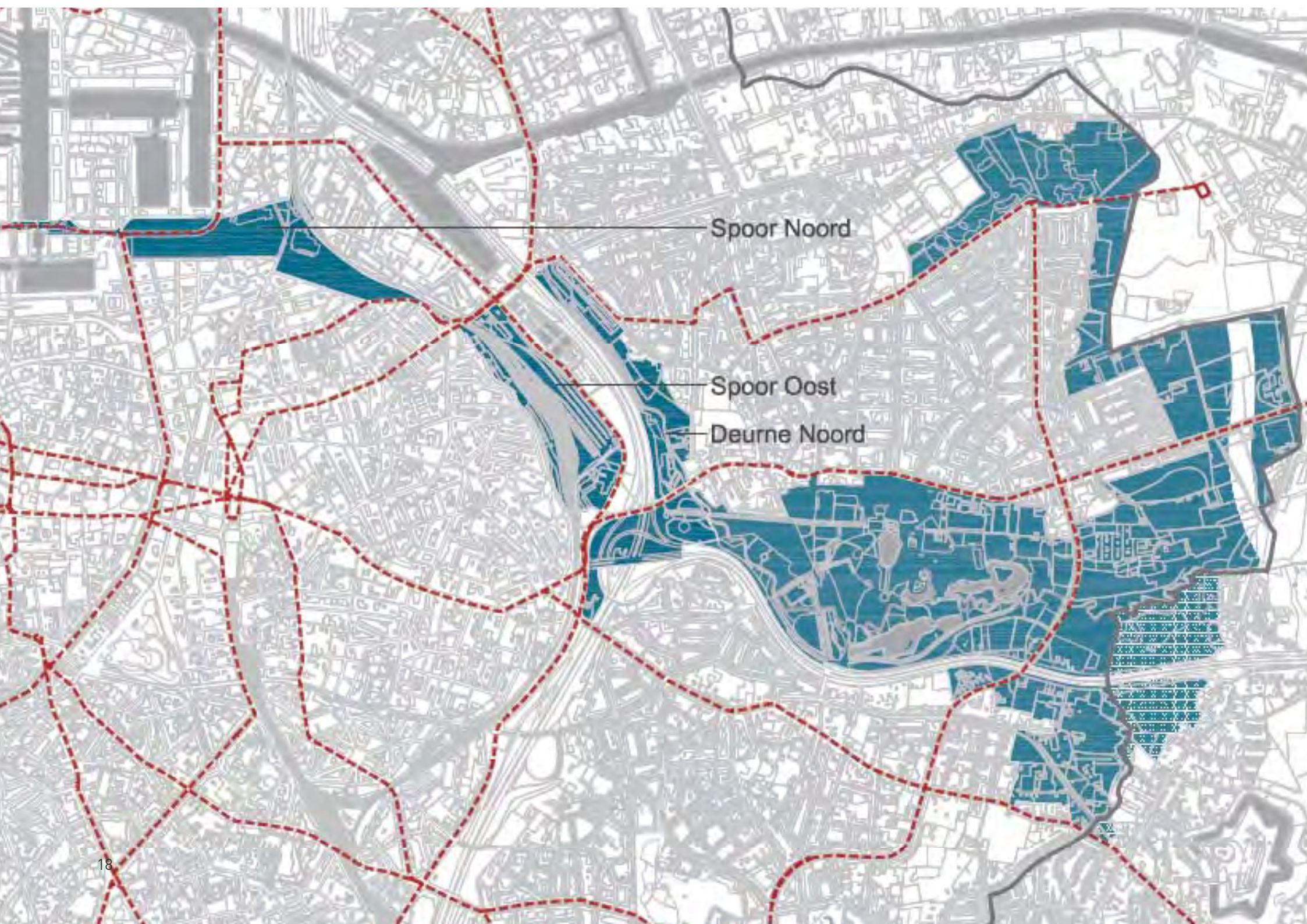
Luchtfoto context plangebied, huidige situatie

legenda

- harde ruggengraat: strategische ruimte
  - strategische projecten: harde ruggengraat
  - strategische projecten: zachte ruggengraat
  - strategische projecten voor de zachte ruggengraat
  - strategische ruimten: groene singel
  - strategische projecten voor de groene singel
  - strategische ruimten: levendige kaai
  - strategische projecten voor de levendige kaai
  - stedelijke buurtcentra
- lager netwerk: boulevard
  - lager netwerk: alternatieve route voor auto's
  - lager netwerk: Oost-West boulevard
  - lager netwerk: parklaan
  - lager netwerk: parklaan verlenging
  - lager netwerk: tramlijn
  - lager netwerk: alternatieve tramlijn
  - lager netwerk: winkelstraat

INLEIDING

RELATIE MET DE HOGERE BELEIDSKADERS: RSV, RSPA en s-RSA

RSV – Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Antwerpen is samen met een aantal randgemeenten geselecteerd als grootstedelijk gebied. Dit betekent dat ontwikkeling, concentratie en verdichting centraal staan, maar steeds met respect voor de draagkracht van het stedelijke gebied. Ten aanzien van de ontwikkeling van toeristische- en recreatieve voorzieningen worden op Vlaams niveau ondermeer de volgende principes voorop gesteld:

- De bestaande toeristisch-recreatieve infrastructuur in de stedelijke gebieden en in het buitengebied optimaler benutten. De verbetering van de kwaliteit van de aangeboden producten en het aanbod van bestaande infrastructuur moet beter op elkaar inspelen.
- Streven naar kwaliteitsvolle vormen van medegebruik door toeristisch - Recreatieve activiteiten van infrastructuur die voor een andere functie zijn uitgebouwd of door andere activiteiten benut worden.

RSPA – Ruimtelijk Structuurplan Provincie Antwerpen. In het RSPA wordt de vallei van het Groot Schijn geselecteerd als een open ruimteverbinding, waarbij nieuwe bebouwing zoveel mogelijk geweerd moet worden en waarbij de ruimtelijke relaties tussen de verbonden gebieden gewaarborgd dienen te zijn. De vallei van het Groot Schijn werd ook geselecteerd als natuurverbinding tussen het Antitankkanaal en de samenvloeiing van beide Netes. Dit betekent dat het beleid gericht is op het behoud en op de versterking van het ruimtelijk structuurbepalend karakter door ondermeer een stevige ecologische samenhang te realiseren.

s-RSA – strategisch Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen. Het Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen omschrijft de stad als de “waterstad”, “ecostad”, “havenstad”, “spoorstad”, poreuze stad”, “dorpen en metropool” en “megastad”. De beleidsintenties voor de “waterstad” en “ecostad” hebben betrekking op de gebieden Ruggenveld en Silsburg. Binnen de beleidsintentie “waterstad” is het Groot Schijn een van de belangrijkste beekvalleien in Antwerpen. Ruggenveld en Silsburg zijn binnen de “ecostad” aangeduid als bestaande open ruimte gebieden met ecologische kenmerken. Ruggenveld vormt een onderdeel van de open ruimte verbinding tussen de Schijnvallei en de Scheldeboord. Het is erg belangrijk dat de samenhang tussen Ruggenveld en de aansluitende groene gebieden niet alleen behouden blijft, maar ook naar de toekomst toe versterkt: dat is een kernboodschap van het s-RSA en de stadsbosstudie.

Het Schijnvalleipark moet de ontwikkeling garanderen van een aaneengesloten park langs de Schijnvallei dat de verbinding maakt van de groene vinger in Wommelgem/Ranst met de Schelde en het centrum. Het park vormt zowel een functionele als een ecologische verbinding: enerzijds moeten de specifieke ecologische waarden rond de Schijn ontwikkeld kunnen worden, anderzijds kan het park tegemoet komen aan (recreatieve) noden in Deurne en Borgerhout. Belangrijk is wel dat de voorzieningen in het park rekening houden met belangrijke specifieke aspecten verbonden aan de Schijn, met name de doorwaadbaarheid van de bodem en de traditionele topografie.

LINKERPAGINA:

Het park Ruggenveld - Boterlaar-Silsburg komt in alle hoger gelegen beleidskaders terug onder de trefwoorden open ruimte verbinding, natuurverbinding, ecologische samenhang. Het park wordt bovendien gekenschetst als een gebied voor grootstedelijke recreatiefuncties.

*kaart linksboven: Uitlichting van de volledige Strategische ruimte ‘De Zachte Ruggengraat’
kaart rechtsboven: Totale overzichtskaart alle strategische ruimten, programma’s en projecten
kaart onder: Specifieke selectie uit de Zachte Ruggengraat van het programma Schijnvalleipark*

BESTAANDE SITUATIE
RUGGEVELD - BOTERLAAR-SILSBURG
d.d.051110

- 1. begraafplaats
- 2. korfbal Deurne
- 3. Antwerpia Karabijn Schuttersgilde
- 4. scouts prins Albert
- 5. HOBA
- 6. VNJ
- 7. Olympic
- 8. Stabelino
- 9. Spartacus Korfbalclub
- 10. Skiclub Zondal
- 11. Ijshockeyclub
Phantoms/kunstschaatsclub Deurne
- 12. Klopstokia
- 13. Volkstuinen
- 14. Deurnese Politiehond
- 15. FOS Impeesa
- 16. dressuurclub Deurne
- 17. Duikclub Amphora
- 18. scouts Sint Rumoldus
- 19. Katapultclub
- 20. Brabo Atletiek
- 21. kon Rochus Deurne
- 22. Kon. Catbavrienden K.C.
- 23. Ponderosa toneelvereniging
- 24. Leeg, voorheen schuttersgilde
- 25. scouts Pius X
- 26. Kleuterschool voor honden

INLEIDING

BESTAANDE SITUATIE

Wegen, grenzen en doorsnijdingen. Het projectgebied wordt aan de westzijde begrensd door de gekromde Rugeveldlaan en aan noordzijde door de gestrekte August Van de Wielelei. Aan de oostzijde van het plangebied is de grens bepaald door de Wommelgemsteenweg en een stukje Krijgsbaan/Autolei (R11). Vervolgens buigt de grens naar het zuiden en volgt de contouren van het Groot Schijn en de Koude Beek om tot slot de Boterlaarbaan te volgen en middels een hoekig patroon langs bestaande kavels wederom uit te komen op de Rugeveldlaan.

De Rugeveldlaan en Krijgsbaan/Autolei (R11) zijn de belangrijke lokale verbinding in de noord-zuid richting. De August Van de Wielelei leidt via de Turnhoutsebaan richting Antwerpen binnen de ring. De Koude Beek vormt de grens naar de gemeente Wommelgem.

De Wommelgemsteenweg is een in onbruik geraakt historisch kasseienpad en is het waard om in ere hersteld te worden. De Boterlaarbaan is aan weerszijden begrensd door beukhaag en heeft hoge landschappelijke waarde.

Het projectgebied wordt op harde wijze doorsneden door de E313. Deze snelweg ligt op verhoogd talud. De Rugeveldlaan loopt onderlangs de E313 en dit viaduct is momenteel de enige concrete fysieke verbinding tussen Rugeveld en Boterlaar-Silburg.

Water In het plangebied liggen twee waterstromen. Het Groot Schijn loopt van oost naar west, richting Schelde (Lobroekdok). En vanuit het zuiden sluit het smalle stroompje de Koude Beek aan op het Groot Schijn.

Het recent aangelegde sportcomplex (een atletiekbaan en een drietal voetbalvelden) heeft een afwateringssloot aan de noordzijde die loopt vanaf de Master Schmidt Hoeve tot aan de Rugeveldlaan. Deze sloot vormt een nieuwe barrière in de noord-zuid richting en sluit het noordelijk deel van Rugeveld af van de vallei.

Valleigebeid De huidige vallei(en) vormen een T-vormige structuur: twee waterstromen met flankerend groen. Aan de noordoever van het Groot Schijn ligt een afgedekt voormalig stort. De oever ligt meters hoger dan het oorspronkelijke peil en maakt overstrooming van het Groot Schijn in de noordelijke richting onmogelijk. Op het stort ligt een dunne, ecologisch niet bijzonder ontwikkelde, ontoegankelijke strook bestaand uit bossages, struwelen, ruigtes en natte ruigtes. Bodemonderzoek heeft aangetoond aan dat de vervuiling niet overal gelijkwaardig en ook niet over de hele doortocht even ernstig is.

De Koude beek wordt gekenmerkt door een (voormalig) agrarisch karakter met een akker, diverse boomgaarden, graslanden en een stukje met volkstuinten. De Koude Beek meandert sterk, hier en daar zijn er kleine stroomversnellingen. In de winter treedt de beek buiten haar oevers en zet de naastgelegen weilanden onder water.

Het noordelijk van de E313 gelegen waterzuiveringstation gebruikt de Koude Beek als overstort. Dit betekent dat het overtollige water bij overvloedige regenval rechtstreeks op de beek wordt geloosd, wat leidt tot slecht

LINKER PAGINA:

Plankaart bestaande situatie park Rugeveld – Boterlaar-Silburg

toegankelijke en vaak vervuilde oevers van de Koude Beek. Deze situatie hypothekeert de bruikbaarheid van de oeverlanden als speelruimte. Voor de volkstuinten is de grondkwaliteit belangrijk. De tuinders die vandaag al een tuin hebben op Boterlaar 1 melden dat de hoge grondwaterstand tuinieren belemmert.

Rivierenhof Aan de overzijde van de Rugeveldlaan ligt het park 'het Rivierenhof'. Het Rivierenhof is een provinciaal domein met een oppervlakte van ca. 130 ha. Het Groot Schijn vormt een ecologische en ruimtelijke verbinding tussen Rugeveld en het Rivierenhof.

Het Hof heeft een gevarieerde recreatieve, educatieve, culturele en sportieve inrichting. Recent is in het Rivierenhof tegen de Rugeveldlaan een nieuw sportcomplex gebouwd, waarmee ook een functionele verbinding wordt gelegd tussen Rugeveld en het Rivierenhof.

Het belangrijkste organiserende en infrastructurele element binnen het Rivierenhof is de statige oost west dreef. In het RUP voor Rugeveld – Boterlaar–Silsburg staat de continuering binnen Rugeveld van de dreef omschreven.

Mobiliteit fietsen. In het park liggen drie bovenlokale fietsroutes. Er is een alternatieve fietsroute die Rugeveld in oostwestelijke richting kruist en de verbinding vormt met de dreef in het Rivierenhof. Deze route is op Rugeveld moeilijk terug te vinden. De bestrating en het rijcomfort veranderen vaak. De tweede alternatieve fietsroute loopt langs de Rugeveldlaan. Ten zuiden van de E313 loopt een functionele fietsroute langs de Peter Benoitlaan die aantakt op het fietspad Hoogveld op het grondgebied van Wommelgem.

Mobiliteit auto's. Auto's vinden in Rugeveld overal hun weg en de parkeercapaciteit is versnipperd over verschillende locaties. De auto's rijden het park vooral binnen via de August van de Wielelei. Tussen de ijsbaan en de rolschaatsbaan bevindt zich een grotere parking met circa. 185 parkeerplaatsen, maar de huidige parkgebruikers geven er de voorkeur aan om binnen het park tot aan hun bestemming door te rijden. Bij de atletiekpiste ligt een parking voor een 70-tal wagens. Aan de ingang van de begraafplaats is er plaats voor 50 wagens. Verder wordt er in het gebied wild geparkeerd langs de paden en op de clubterreinen. In het gebied Boterlaar-Silsburg wordt er tijdens de clubavonden en het weekend geparkeerd langs beide delen van de Peter Benoitlaan en op de middenberm van de Rugeveldlaan. Aan de overkant van het volkstuintencomplex Boterlaar 1 is er een driehoek met ruimte voor een 13-tal wagens.

Reserveringszone. Binnen het plangebied ligt een reserveringszone die bestemd is voor toekomstige infrastructurele uitbreidingen (de A102). De Vlaamse Gemeenschap is eigenaar van een deel van de reservatiestrook en heeft te kennen gegeven dat bestaande functies binnen de zone moeten verdwijnen en dat geen nieuwe ruimteclaims gepland mogen worden.

Programmatische setting. In Boterlaar-Silsburg liggen alle clubs en verenigingen gestructureerd aan de Peter Benoitlaan. Deze organisatie voldoet en blijft ongewijzigd. De belangrijkste wijziging in het zuidelijk deel van het plangebied is de inplanting van het volkstuintencomplex aan de westzijde van de Koude Beek.

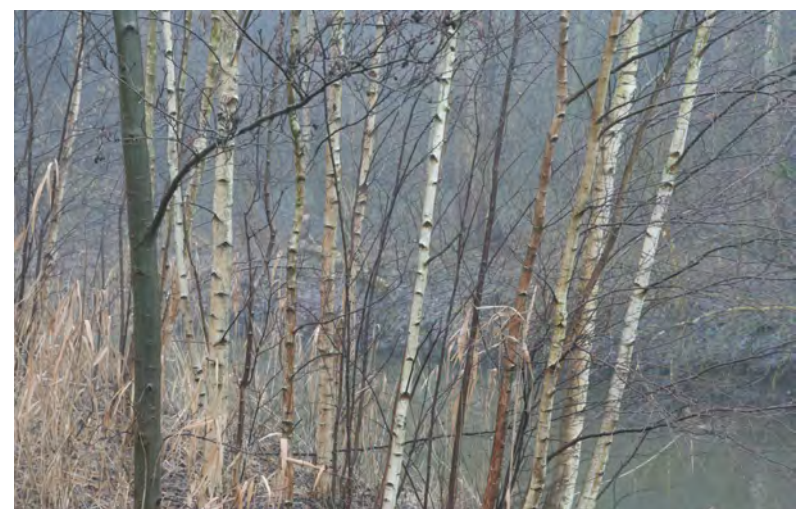
Op Ruggeveld ligt het huidige programma inefficiënt en ongeordend verspreid over het gebied. Het is een optelsom van afzonderlijke (bijzondere) kwaliteiten zonder ruimtelijke, functionele en infrastructurele samenhang. Het geheel ontbeert connectiviteit. Noemenswaardig zijn (zonder het onvermelde tekort te willen doen) de borstel skibaan: een betonnen 'alien' binnen het gebied. Ook de setting van de Hoba hondenschool is uniek. Trainingsweides omzoomd met prachtige Berken en immense Rododendrons en een gezellig clubgebouw. Deze hondenvereniging ligt midden in de reserveringszone en zal dus moeten verhuizen. De historische Master Schmidt Hoeve kent een ecologisch hoogwaardige houtkant. Bijzonder aan Ruggeveld is dat de argeloze bezoeker bij vlagen vergeet dat het plangebied binnen de stadsgrenzen van stad Antwerpen is gelegen.

Huidige terreinaccommodatie Ruggeveld. In de huidige situatie zijn een aantal grote 'brokstukken' te herkennen. De begraafplaats, de reserveringszone, de volkstuinten met de skipiste, de ijsbaan en de parkeerplaats, de atletiekbaan, het cluster rondom de Master Schmidt Hoeve en het woonwagenterrein.

Een zeer groot deel van de bestaande oppervlakte wordt gebruikt als voetbalterreinen. Van deze velden hebben de zuidelijke velden en de atletiekbaan te kampen met grondwaterproblematiek. Mogelijk door kapotte drainages, mogelijk ook door moeilijk doordringbare lagen in de voormalige stort. De velden worden relatief druk bespeeld, waardoor het gras weinig tijd krijgt om zich te herstellen. Op Ruggeveld zijn de noordelijke velden vandaag in concessie en worden beheerd door twee grote clubs, Stabelino en Olympic. De drie zuidelijk gelegen velden vallen onder beheer van de stad. De voetbalvelden ten zuiden van de E313 behoren toe aan de club Rochus. Vandaag geldt het principe dat enkel de clubs die zelf instaan voor het beheer van de velden kunnen beschikken over een eigen kantine. De clubs geven unaniem aan dat de kantine de voornaamste bron van inkomsten is. De voetbalverenigingen die niet over een concessie beschikken huren de infrastructuur van één van de drie grote clubs of van de stad, maar de inkomsten van de kantines blijven ook in geval van onderhuur voor de concessiehouders. Voor de meeste van de (kleinere) clubs is dit een prima oplossing. Voetbalclub Deurne OB vormt echter een uitzondering Deze club organiseert vandaag haar werking binnen de infrastructuur van Stabelino maar de club wil graag over eigen voorzieningen beschikken.

Er zijn twee korfbalclubs actief op Ruggeveld, waarvan er 1 club (Spartacus) beschikt over een kunstgrassterrein. De club is uiterst tevreden met deze infrastructuur, het kunstgras laat toe het veld met hoge frequentie te bespelen. De tweede club (Deurne Korfbal) is een groeiende club die vandaag over 3 natuurgrassterreinen beschikt. Hun velden worden indien nodig ook verhuurd aan de voetbalclubs. Door de groei van de vereniging zal dit in de toekomst niet meer mogelijk zijn.

De atletiekpiste maakt deel uit van het sportpark en wordt beheerd door de stad. De looppiste is in goede staat, maar het veld binnen de ring is in zeer slechte staat veroorzaakt door de vernoemde drainageproblematiek. Op Ruggeveld zijn drie hondenclubs actief. De 2 kleine clubs (dressuurclub Deurne en Deurnese Politiehond) hebben elk een eigen terrein in de nabijheid

van de Master Schmidt Hoeve. De derde club (HOBBA) heeft een groot ledenbestand en is gelegen in de reservatiestrook. De hondenclubs maken tevens gebruik van een collectieve loopweide voor honden, ten oosten van de begraafplaats. Alle clubs gebruiken een groot deel van hun terrein als (privé) parking. Bij trainingen of wedstrijden wachten de honden in de auto tot het hun beurt is om het veld op te gaan. Doordat het RUP het gebruik van één centrale parking voorstaat past dit privilege niet binnen het toekomstig gebruik van het park.

De ski club Zondal club heeft een groot ledenaantal en wil in het vernieuwde park graag een plek krijgen. In de denkoefeningen rond het sportcomplex wordt nagedacht over de bouw van een nieuwe overdekte skipiste.

Naast en onder de skipiste vinden we een volkstuincomplex met ca. 105 tuinen. In het RUP is de verhuizing van de volkstuinen voorzien naar de weilanden tussen de Peter Benoitlaan en de vallei van de Koude Beek.

De Gemeentelijke ijshal wordt gebruikt door diverse clubs (ijshockey, kunstschaatsen) en voor recreatief schaatsen. Het gebouw en de infrastructuur is verouderd en dringend aan vervanging toe. Het nieuwe sportgebouw kan mogelijk plaats bieden aan een nieuwe ijshal. De ijsclubs geven aan dat hun voortbestaan verbonden is met het lot van de ijshal. In de ruime omgeving is er geen ijshal voor handen waar aan competitie gedaan kan worden.

Aan de overkant van de bestaande parking (ca. 185P) bevindt zich de overdekte rolschaatspiste van rolschaatsclub Klopstokia. Tussen deze piste en de Ruggeveldlaan werd recent een skatepark aangelegd.

Op Ruggeveld vinden we 4 jeugdverenigingen (scouts Prins Albert, scouts Rumoldus, FOS Impeesa en de VNJ). Scouts Prins Albert bevindt zich in de reservatiestrook en is daardoor genoodzaakt te verhuizen. VNJ heeft een terrein in het uiterste oosten van het park, nabij het woonwagenterrein. Scouts Rumoldus voert zijn werking vanuit de Master Schmidt Hoeve.

Alle jeugdverenigingen beschikken over een eigen terrein, waar ze ongemoeid hun activiteiten kunnen doen en alle clubs maken volop gebruik van de open parkruimte voor sport en spel. De bereikbaarheid van de clublocaties per vrachtwagen is voor alle jeugdclubs van cruciaal belang. Scouts Prins Albert en VNJ klagen over de beperkte oppervlakte van de clubhuizen. Ze hopen eveneens dat het ontbreken van nutsvoorzieningen (electriciteit, water, gas) opgelost kan worden.

Op Ruggeveld bevinden zich tot slot nog enkele kleinere clubs (duikclub, karabijnclub, katapultclub). Zij doen hun activiteiten vooral binnen, de beschikbaarheid van buitenruimte gekoppeld aan het clublokaal is voor hen van ondergeschikt belang.

In het uiterste oosten van Ruggeveld vinden we het woonwagenterrein. Het RUP voorziet een verplaatsing van het terrein richting het noorden. Deze verplaatsing maakt een verbreding en een ecologische doorzetting van de vallei in oostelijke richting mogelijk.

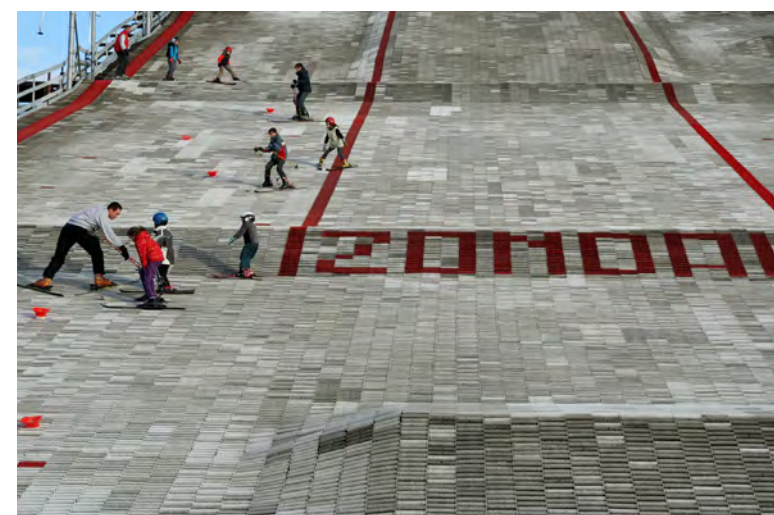
Huidige terreinaccommodatie Boterlaar-Silsburg

Hier vinden we een groot aantal kleinere verenigingen: een voetbalclub, een petanqueclub, een toneelvereniging, 2 scoutsverenigingen, een hondenclub en een tennisclub. De meeste van deze clubs zijn tevreden met hun beschikbare

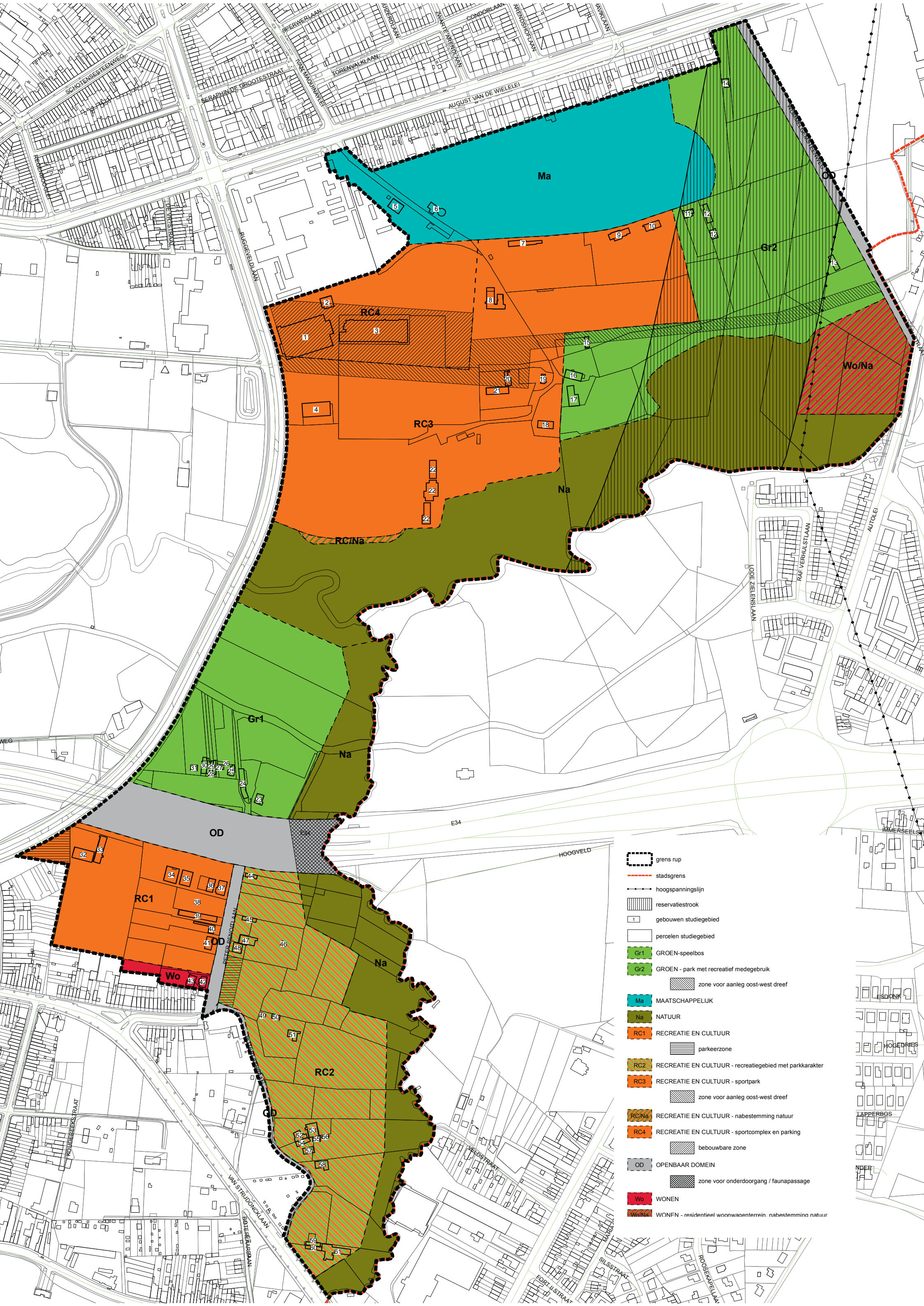

ruimte. In dit gebied is er geen behoefte om de verenigingen te verhuizen. Het bestaande volkstuincomplex Boterlaar 1 is haaks op de vallei van de Koude Beek georiënteerd en bevat ca. 57 tuinen. De tuinders kampen met grondwaterproblemen en hebben soms last van diefstal en vandalisme. Als het volkstuincomplex Ruggenveld verplaatst wordt naar Boterlaar-Silsburg zullen zowel aan de gebruikers van Boterlaar 1 als de gebruikers van de tuin voor andersvaliden (gelegen in de vallei van de Koude Beek naast de E313) een nieuwe plek toegekend worden.

Huidige clublokalen. Vandaag zijn de clublokalen een allegaartje van houten chalets, stenen constructies, containers en werfketen. Een aantal lokalen zijn bovendien geplaatst zonder stedenbouwkundige vergunning. Bijna alle verenigingen hebben de laatste jaren met het oog op komende ontwikkelingen noodzakelijke onderhoudswerken uitgesteld. Een belangrijk thema dat leeft bij alle verenigingen is vandalisme en inbraakgevoeligheid.

- grens rup
- stadsgrens
- hoogspanningslijn
- reservatiestrook
- gebouwen studiegebied
- percelen studiegebied
- Gr1 GROEN-speelbos
- Gr2 GROEN - park met recreatief medegebruik
  - zone voor aanleg oost-west dreef
- Ma MAATSCHAPPELIJK
- Na NATUUR
- RC1 RECREATIE EN CULTUUR
  - parkeerzone
- RC2 RECREATIE EN CULTUUR - recreatiegebied met parkkarakter
- RC3 RECREATIE EN CULTUUR - sportpark
  - zone voor aanleg oost-west dreef
- RC/Na RECREATIE EN CULTUUR - nabestemming natuur
- RC4 RECREATIE EN CULTUUR - sportcomplex en parking
  - bebouwbare zone
- OD OPENBAAR DOMEIN
  - zone voor onderdoorgang / faunapassage
- Wo WONEN
- Wo/Na WONEN - residentieel woonwaaierterrein, nabestemming natuur

INLEIDING

RUP

De intenties van het ruimtelijk uitvoeringsplan. Het ruimtelijk uitvoeringsplan RUP legt bestemmingen vast en vormt juridisch kader. Per bestemming zijn specifieke voorschriften uitgewerkt. Het belangrijkste uitgangspunt wordt gevormd door het ruimtelijk belang van de Groene Vinger op niveau van het hele stadsgewest, met daarin de Schijnvallei als ecologisch waardevol gebied. Zo weinig mogelijk bijkomende harde infrastructuur, gebouwen en installaties mogen terecht komen in deze Groene Vinger en in de Schijnvallei in het bijzonder. In het gebied Ruggeveld liggen een aantal sportvoorzieningen in parkgebied, waar het vandaag wel een optie is om die sportaccommodatie daar te behouden. Desalniettemin dringt een grondige ruimtelijke reorganisatie van het gebied zich op.

Voor Ruggeveld heeft het ruimtelijk uitvoeringsplan de volgende intenties:

- Creëren van een stedelijk park in het verlengde van het park Rivierenhof.
- Herstellen van de Schijnvallei.
- Zonevreemde sportfaciliteiten gedeeltelijk herlokaliseren en inpassen in het geheel zodat de natuurwaarde van de Schijnvallei weer kan primeren.
- Herstructureren, versterken en uitbreiden van de sportcluster, o.a. door de bouw van een sportcomplex.
- Herlokaliseren van het woonwagenterrein in functie van de noodzakelijke sanering.
- Realiseren van een speelbos.

Het studiegebied Boterlaar-Silsburg heeft vandaag een beperkte recreatieve infrastructuur. Het ruimtelijk uitvoeringsplan heeft hier de volgende intenties:

- Vrijwaren en herstellen van de vallei van de Koude Beek.
- Verzekeren van een recreatiegebied.
- Creëren van een grote zone voor volkstuinen.

LINKER PAGINA:

Plankaart RUP Ruggeveld – Boterlaar-Silsburg

Definitief vastgesteld door de gemeenteraad in zitting van maandag 26 januari 2009 en door de deputatie in zitting van 26 maart 2009.

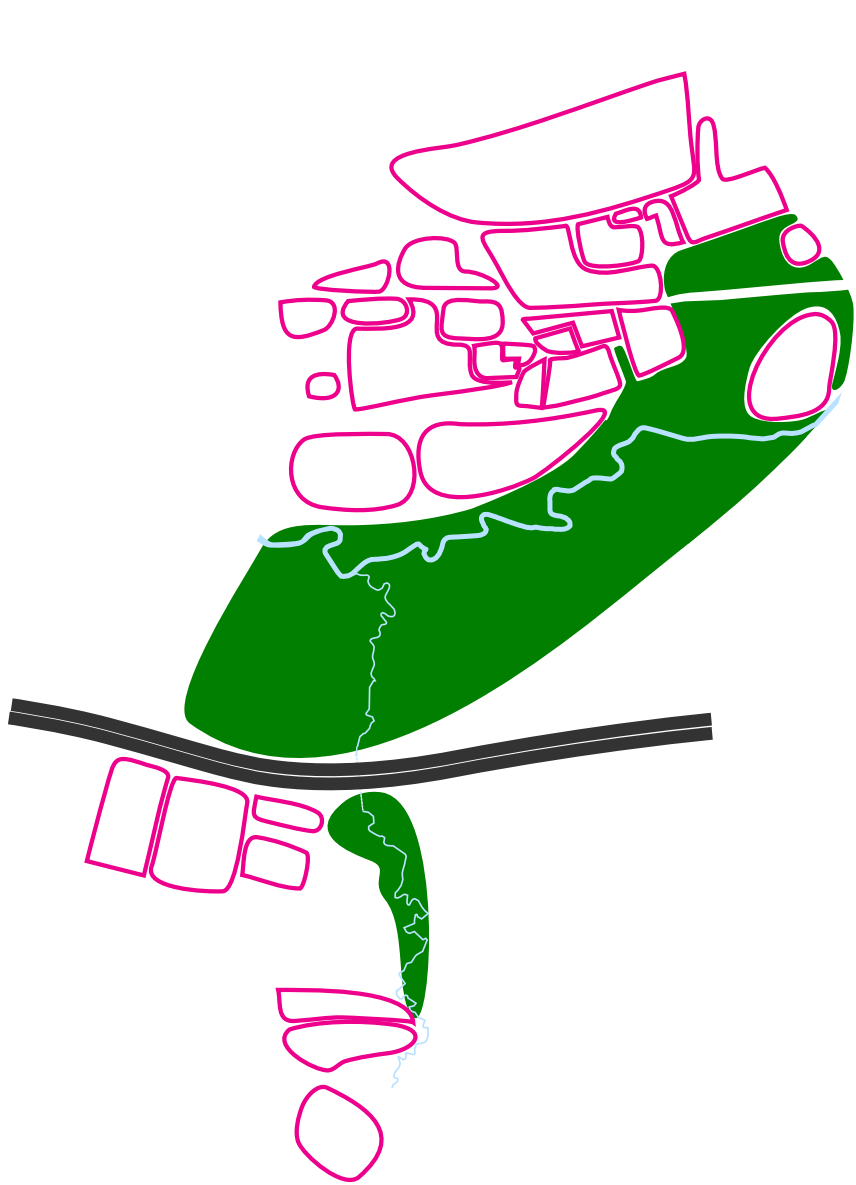

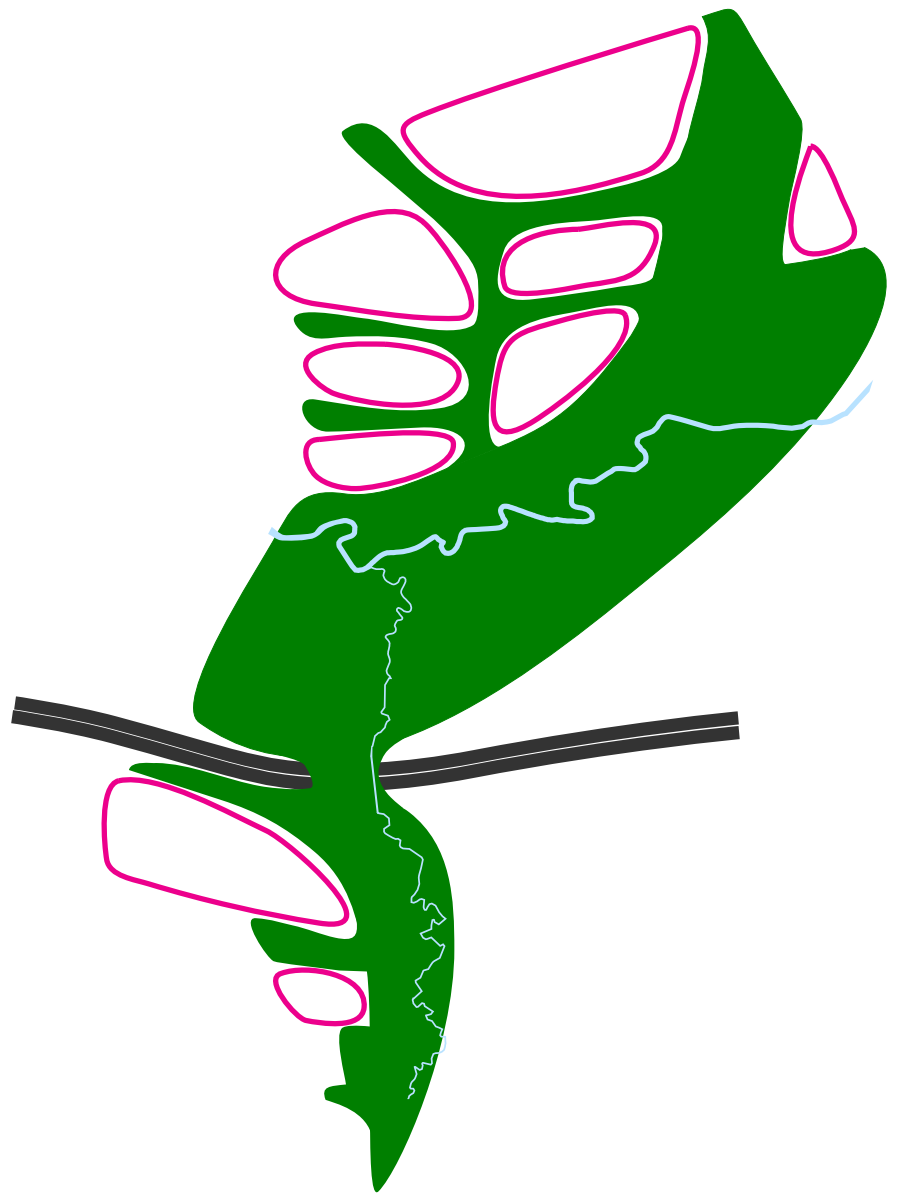

Visie

huidig:
twee gebieden doorsneden door een snelweg,
geen vermenging tussen groen en programma

visie:
aaneengesloten groenstructuur maakt het park
tot een herkenbaar en beleefbaar geheel

VISIE

'Antwerpen wil natuur en recreatie maximaal met elkaar verzoenen.'

Het projectgebied Ruggeveld – Boterlaar-Silsburg is een patchwork van deelgebieden zonder samenhang. De valleien van de Koude Beek en het Groot Schijn houden een belofte in als natuur- en recreatiezone, maar liggen geïsoleerd en zijn moeilijk toegankelijk. De snelweg E313 deelt het valleibos in twee delen die slechts met elkaar verbonden zijn door de duiker van de Koude Beek.

Het huidige park is weinig samenhangend, de sportvelden en de clublokalen lijken bijna willekeurig neergelegd met heel veel onbruikbare restruimtes als gevolg. Er is geen beleid betreffende mobiliteit, er is geen continuïteit in de materialisering en het groen wordt slechts op enkele plekken echt onderhouden. Er is duidelijk behoefte aan een uitnodigende publieke ruimte die het gebied op een heldere manier structureert.

De visie op Ruggeveld - Boterlaar-Silsburg is gericht op een voor iedereen toegankelijk, rijk geschakeerd en samenhangend park. In de parkvisie zijn bestaande ruimtelijke en programmatische elementen gereorganiseerd en heringericht. Samen met een nieuw aangelegde publieke ruimte vormen deze het vernieuwde park Ruggeveld - Boterlaar-Silsburg.

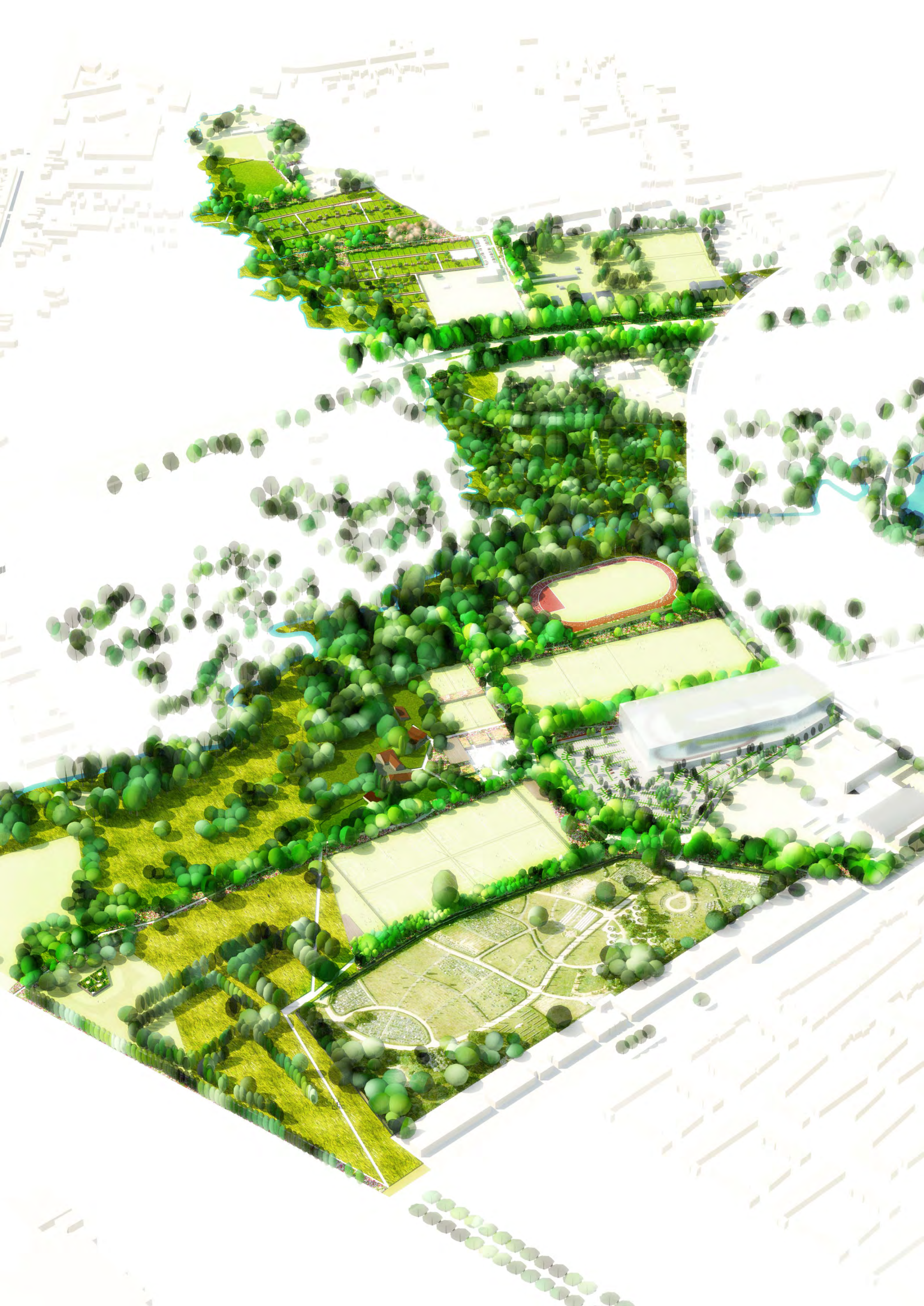
Het park combineert de vallei van de Koude Beek en het Groot Schijn met de aangrenzende clusters van activiteiten, en brengt deze onder één noemer, met steeds terugkerende motieven en karakteristieken. Voor de koppeling van beide delen van het park, is een sterk verband tussen Ruggeveld en Boterlaar-Silsburg onontbeerlijk. Deze koppeling kan enkel ontstaan door het verruimen van de bestaande onderdoorgang doorheen de dijk van de E313 tot het formaat van een voor langzaam verkeer toegankelijke tunnel. De verbinding combineert de loop van de Koude Beek met een fietsvoetpad en maakt de voor ecologie en mens waardevolle verbinding tussen noord en zuid.

LINKER PAGINA:

boven: diagrammen bestaande situatie en toekomstvisie, een evolutie van ongeordend en inefficiënt grondgebruik naar een gestructureerd sport, spel, recreatie, educatie en natuurpark

onder: luchtfoto d.d. mei 2010

VISIE

ONTWERPUITGANGSPUNTEN

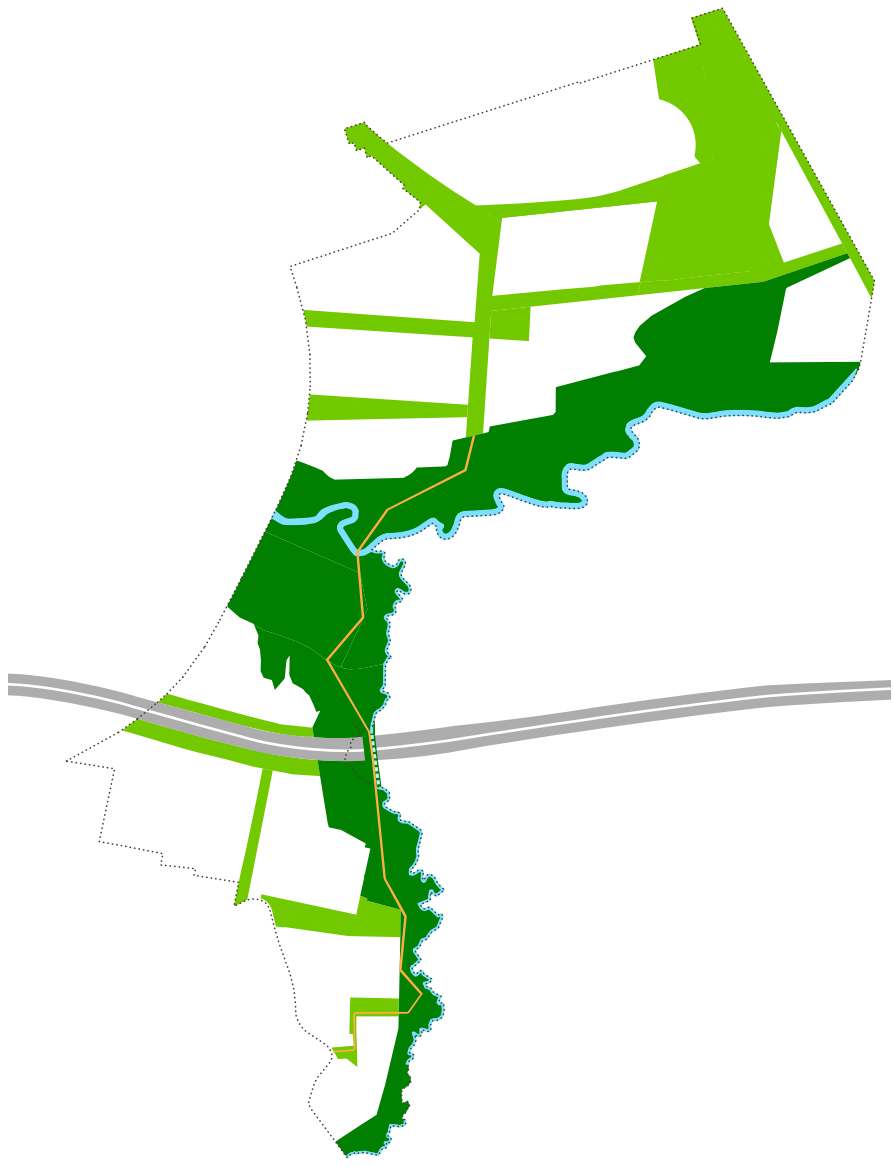
De visie vertaald. Om de visie tot uitvoering te brengen is een masterplan gemaakt dat zich baseert op de volgende uitgangspunten:

- Ruggenveld – Boterlaar-Silzburg zal sterker gearticuleerd worden als een park, zowel herkenbaar vanuit de omliggende stadsdelen als binnen de grenzen van het park.
- Het park bestaat uit een aantal verschillende onderdelen: de sport- en jeugdverenigingen, de volkstuinten, het valleibos, het speelbos, de begraafplaats, het parkeerveld. Het ontwerp van de hoofdstructuur van het park, de openbare ruimte, de landschappelijke inrichting en de detaillering ervan zorgen voor het samenbrengen van deze diversiteit onder één noemer.
- De toegankelijkheid van het park zal verbeterd worden. Er wordt gedoeld op de bereikbaarheid vanuit de omliggende stedelijke gebieden en aangrenzende parken.
- De interne dooradering zal verbeterd worden. Het netwerk van openbare routes en paden, waarmee Ruggenveld – Boterlaar-Silzburg en de valleiden toegankelijk gemaakt en verbonden worden, zal van hoog niveau zijn.
- De valleien van het Groot Schijn en de Koude Beek worden uit hun isolement gehaald en omgevormd tot beeldbepalende onderdelen van het park.
- Het totaal van de ingrepen versterkt de ecologische kwaliteiten, vergroot de recreatieve capaciteit, biedt accommodatie aan de clubs en verenigingen en verbetert de toegankelijkheid en herkenbaarheid van het park.

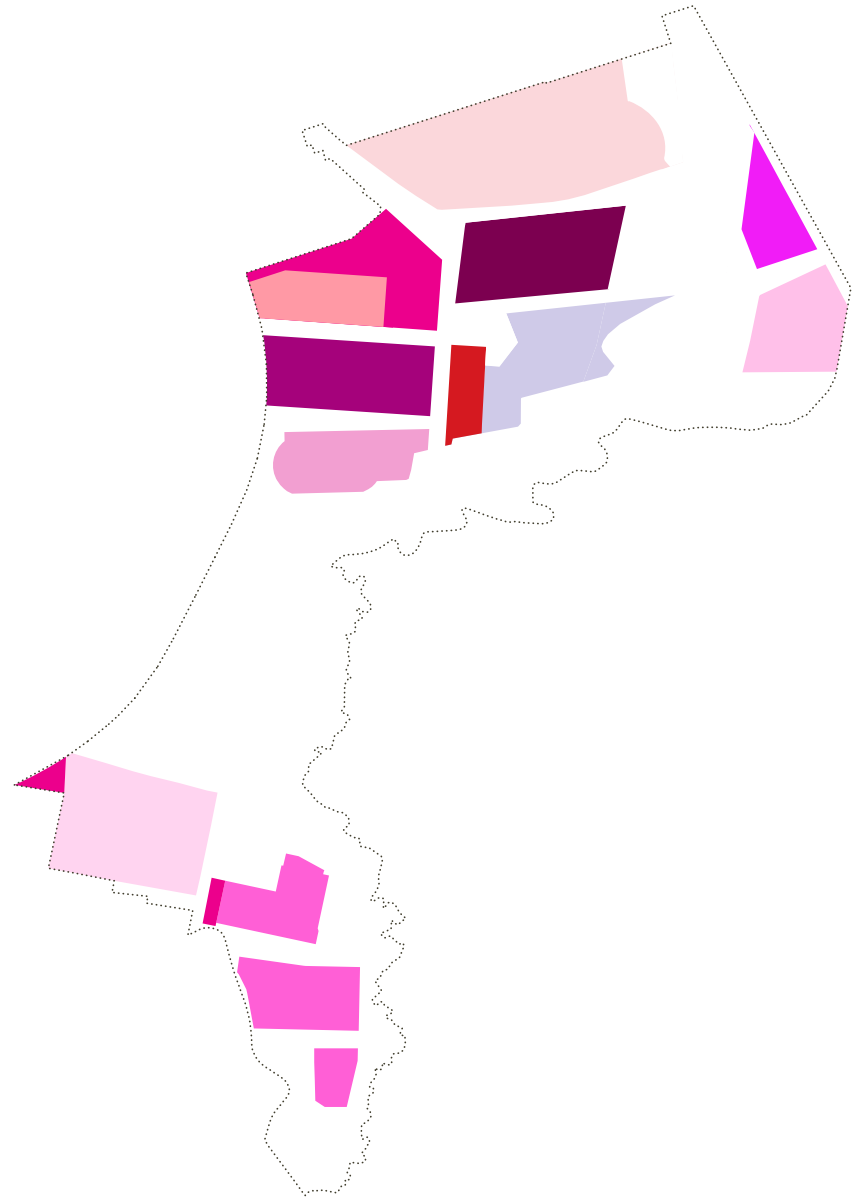
LINKER PAGINA:

Vogelvlucht, zicht vanuit het noorden op park Ruggenveld – Boterlaar-Silzburg

De vallei en de voegen

de kamers

VISIE

VALLEI, GROENE VOEGEN EN KAMERS

De visie vertaald in het masterplan. Om de principes van de visie waar te maken, zijn er ingrepen nodig op verschillende ontwerpniveaus, van groot tot klein, van structuur tot detail. Er is één opvallende, grote ingreep herkenbaar die de realisatie van de ambitie van toegankelijkheid, herkenbaarheid en verbondenheid binnen bereik brengt. Dit ontwerpdeel is bekend geworden als 'de groene voegen'. De voegen zijn, in de intensief gebruikte delen van het park, de voortzetting van wat de natuurlijke kern ervan vormt: de vallei.

Vallei. De open vallei is het natuurlijke en educatief hart van het park. Door de valleien te verruigen wordt de ecologische en educatieve waarde verbeterd. De groene voegen ontspruiten uit de vallei en waarborgen de toegankelijkheid van de natuurzone.

Groene voegen. De voegen vormen een netwerk van brede, publiek toegankelijke openbare ruimte. Ze zijn de verbindende en sfeerbepalende elementen in de recreatieve zones. Ze worden als park ingericht: met gras, bomen, paden en parkattributen. De groene voegen reiken tot aan de randen van het park, waar ze de entrees tot het park vormen. Ze brengen het parkkarakter tot tegen de omringende straten.

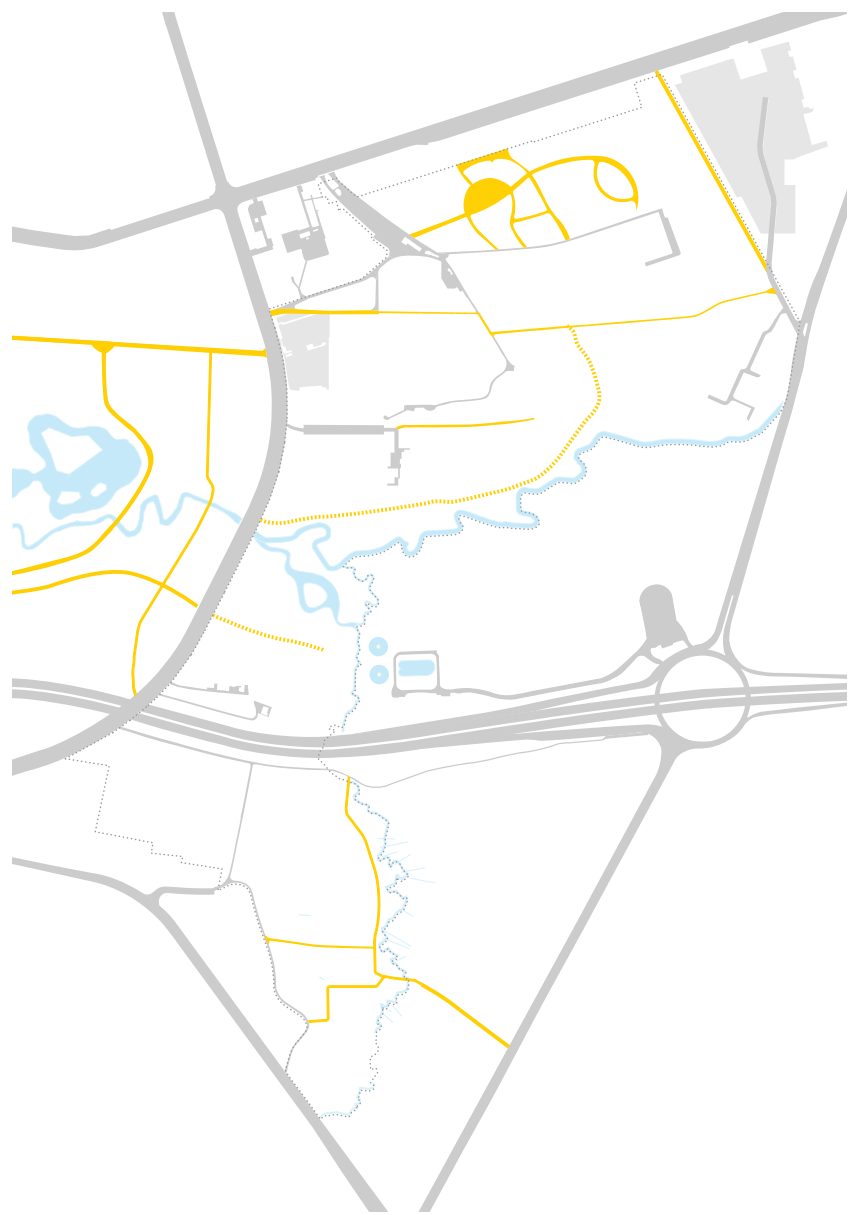
Kamers. De groene voegen zijn duidelijk begrensd, nauwkeurig ontworpen en omsluiten de geprogrammeerde, functionele onderdelen van het park (sportclubs, verenigingen, volkstuinen). Deze functionele ruimten zijn bekend geworden als de Kamers van het park. Binnen de kamers is er ruimte voor specifieke inrichting ten behoeve van de activiteiten van de betreffende club of vereniging. De hekwerken waarmee de Kamers begrensd zijn ten opzichte van de openbare voegen, vallen onder het esthetisch regime van het Beeldkwaliteitplan. Ook nieuw te bouwen clublokalen voldoen aan deze richtlijnen. Zo wordt een helder visueel beeld en een goede samenhang van voegen en kamers gewaarborgd.

LINKER PAGINA:

boven: diagrammen vallei, voegen en programmakamers. De voegen definiëren de grenzen van 'de kamers', de ruimtes voor de diverse programma onderdelen en zijn het bindend weefsel tussen de verschillende programma onderdelen.

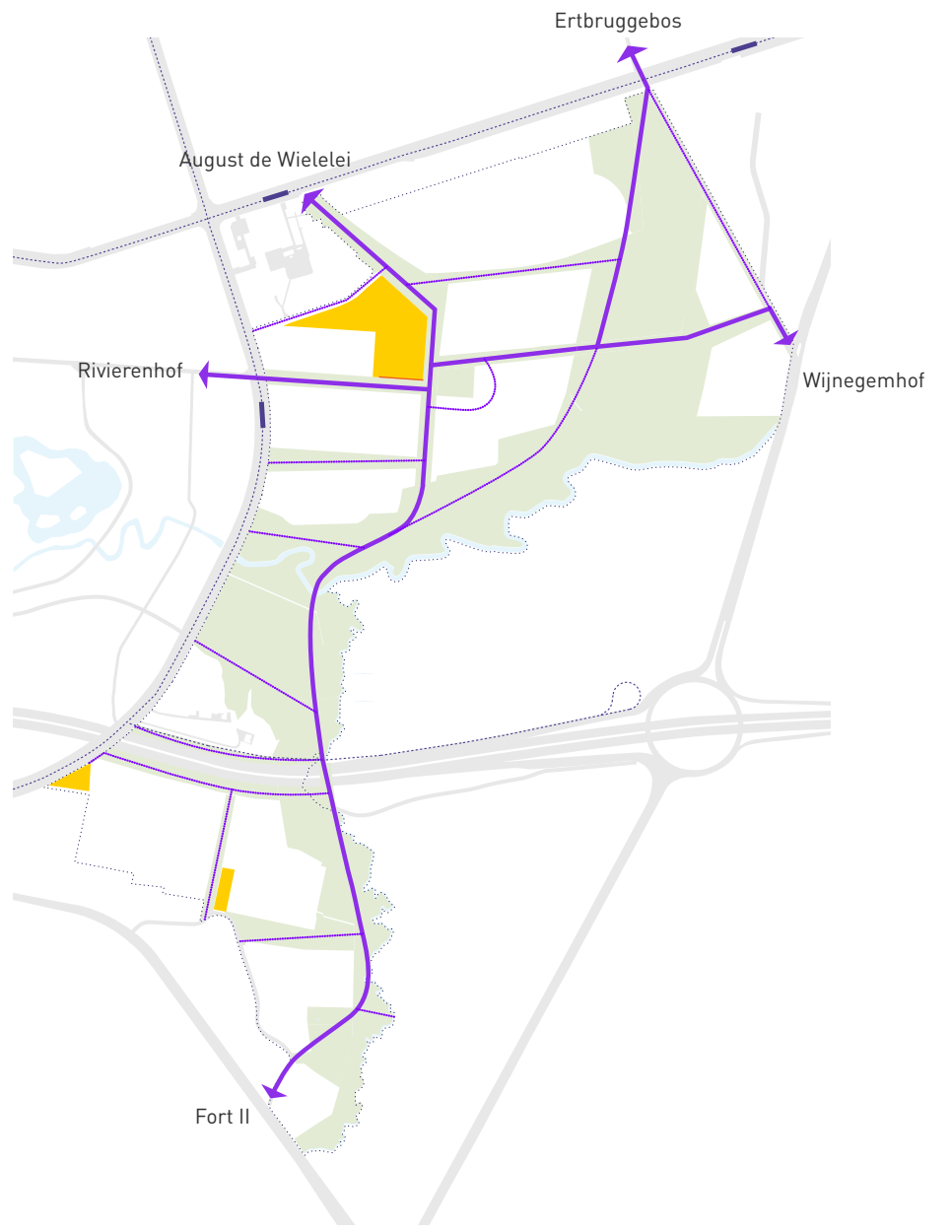
onder: collage toekomstige situatie

huidige situatie

- legenda**
- fiets- voetganger
  - auto

toekomstvisie

- legenda**
- centrale parking
  - hoofdfietspad / primaire fietsroute
  - - - secundaire fietsroute

VISIE MOBILITEIT

Huidige situatie.

- Een structuur van historische en (meer) recente paden, ogenschijnlijk spontaan tot stand gekomen. De paden sluiten vaak niet op elkaar aan of lopen dood.
- De paden werden aangelegd met een brede diversiteit aan materialen: kasseien, zwart en rood asfalt, onverharde paden. In het westelijke deel van het park (rond de skipiste en atletiekbaan) zijn de paden goed onderhouden. In de rest van het park laat het onderhoud te wensen over, in sommige gevallen verdwijnen de paden bijna volledig onder een laag ruige begroeiing.
- Auto's dringen tot diep in het park door. Er is geen parkeerbeleid of handhaving.
- Door het park lopen een aantal fietsroutes. Ze zijn omwille van het gebrek aan samenhang van de padenstructuur echter niet makkelijk terug te vinden.

Conclusie: door een gebrek aan structuur, herkenbaarheid, onderhoud, beleid en handhaving is de infrastructuur binnen het park onoverzichtelijk. Het park is daardoor weinig aantrekkelijk voor bezoekers.

Het masterplan stelt volgende objectieven voorop

- Een aaneengesloten padennetwerk van herkenbare paden waardoor het park als één geheel te ervaren is.
- het STOP - principe als basis voor de ontsluiting van het hele park.
- Een modal split ambitie van 30% wagens en 70% openbaar vervoer / fietsen / stappen.
- Een autovrij park, occasioneel toegankelijk voor laden en lossen.
- Parkeren aan de rand van het park op de centrale parkeerplaatsen.
- Heldere toegangen en veilige aansluiting op directe omgeving die inspelen op de aanleg van tramlijnen langs de August Van de Wielelei en de Ruggeveldlaan.
- De verbinding van Ruggeveld en Boterlaar-Silsburg voor voetgangers en fietsers door middel van een fiets- en voetgangerstunnel onder de E313
- De integratie van de tramantenne voor de LIVAN - verbinding waarbij de kruising met de fiets- en voetgangerstunnel bij voorkeur ongelijkgronds verloopt.
- bij de verdere uitwerking dient aandacht besteed te worden aan een bescheiden maar heldere bewegwijzering.

Om deze objectieven waar te maken dient bij de verdere uitwerking van het park aandacht besteed te worden aan volgende aspecten:

Er dienen een aantal flankerende, niet-infrastructurele maatregelen genomen te worden zoals: aanpassingen in het OV-aanbod, snelheidsbeperkingen, gebruiksbepalingen met tijdsvensters, afspraken tussen gebruikers, ... De aanstelling van een parkmanager of parkbeheerder is uiterst gewenst. Dit centrale aanspreekpunt zou door agendabeheer (planning van evenementen e.d.) kunnen waken over het meervoudige ruimtegebruik van de parkings en de mobiliteitsbeheersing. Aangezien het functioneren van het gebied staat of valt met de correcte naleving van de afspraken op gebied van verkeer (parkeren, snelheid, beperking autoverkeer, gebruik faciliteiten door personen met een handicap), is formeel en informeel toezicht op de naleving van de parkregels essentieel.

LINKER PAGINA:

boven: diagrammen padennetwerk, huidig en toekomstvisie.

onder: luchtfoto huidige situatie Ruggeveld d.d. mei 2010

Uitwerking Park

UITWERKING PARK PARTICIPATIE

Door het bundelen van de krachten en door een constructieve opstelling is een hechte en waardevolle samenwerking tot stand gekomen tussen de betrokken gemeenschap op de site Ruggveld - Boterlaar-Silsburg en de stad. De kloof tussen de betrokken gemeenschap enerzijds en de planners – overheid anderzijds is geminimaliseerd en meerwaarden (zoals het aanbrengen van nieuwe ideeën, het zorgen voor sociale verbindingen, capaciteitsversterking van de betrokken gemeenschap,...) die een participatief proces bieden zijn maximaal genoten en benut. Afspraken met betrekking tot het samenwerkingsproces zijn niet beperkt gebleven tot een informeel engagement. Alle partners binnen het proces hebben zich via de ondertekening van een 'participatiecharter' officieel geëngageerd. In dit charter zijn een aantal principes en afspraken gemaakt met betrekking op communicatie en de participatie. Deze afspraken hebben het vertrouwen tussen de onderlinge partijen verstevigd.

De aanpak van het project reikt sinds de ondertekening van het charter, veel verder dan louter 'informerend' en 'horen'. Het proces speelt in op motieven als het verzamelen van nieuwe ideeën en het opbouwen van een gedegen samenwerking.

Innovatief is dat het 'design' en de 'controle' van het participatieproces niet ligt bij de stad (zoals klassiek), maar is neergelegd bij een zogenaamde 'participatiestuurgroep'. De participatiestuurgroep bestaat uit verschillende partners die de samenwerking continu bewaken, vorm geven en begeleiden. Vanuit die stuurgroep worden alle sporen georganiseerd, opgevolgd en op elkaar afgestemd; een ontwerptraject, een communicatietraject, een wervend programma. Zelfs de projectdefinitie die het externe ontwerpteam aanstuurt, is besproken binnen de participatiestuurgroep.

Centraal in de samenwerking staat de 'Algemene Vergadering', een (overleg) instrument dat eigenlijk van onderuit (vanuit de vroegere succesvolle actie van parkgebruikers en buurtbewoners om samen een bezwaarschrift te maken) is ontwikkeld. Het proces voor het masterplan was open van karakter en alle belangrijke ontwerpstappen werden getoond en besproken. Het ontwerpteam speelde hierin een 'onafhankelijke' sleutelrol. Voorstellen van de stad werden uitgewerkt, maar eveneens de verschillende parkgebruikers en buurtbewoners stelden aan de ontwerpers vragen om voorstellen of onderzoeksvragen uit te werken en opnieuw terug te koppelen. Alle partijen konden dus, in tegenstelling tot bij vele andere processen, punten agenderen. De Algemene Vergadering was daarbij niet de plek waar plannen van de stad werden voorgelegd, maar waar kabinetsadviseurs, ambtenaren, parkgebruikers en buurtbewoners samen de voorstellen van het externe ontwerpteam bediscussieerden.

Echte participatie. Het innoverende aan de case Ruggveld - Boterlaar-Silsburg is dat hier sprake is van echte participatie. Participatie is hierbij niet alleen een middel om te zorgen voor snelle procedurele afwikkeling van een planningsproces. Het is ook een manier om te zorgen voor een beter begrip van het probleem en mogelijke oplossingen en het heeft geleid tot aanwijsbare aanpassingen op het masterplan.

LINKERPAGINA:
startevent november 2009

legenda

- volkstuinten
- groene voeg
- parking
- speelbos
- bestaande atletiekbaan
- voetbalvelden
- korfbalvelden, scouts en varia
- woonwagenterrein
- hondenclubs
- sportcomplex
- begraafplaats
- RUP grenzen
- tram
- tramhalte

50 150 250

UITWERKING PARK LOCATIE ONDERZOEK

Het locatieonderzoek heeft de eerste fase bij de opmaak van het masterplan bepaald. In een intensief participatieproces is binnen de grenzen van het RUP en de structuur van de groene voegen gezocht naar de beste locaties, de beste combinaties en de grootste synergie. De goedkeuring van het locatieonderzoek door het College van Burgemeester en Schepenen is een belangrijke mijlpaal in de opmaak van het masterplan geweest.

Het locatieonderzoek is vooral belangrijk voor de clubs op Ruggenveld omdat daar de geplande reorganisatie het grootste is. Voor Boterlaar-Silsburg zijn er gesprekken gevoerd met de volkstuinters en de bewoners van het gebied.

Niemand kan echt zeggen hoe het plan concreet zou zijn geworden zonder het uitgebreide participatietraject. Zeker is dat het plan veel rijker is geworden en meer diepgang heeft gekregen. De ligging van de hondenclubs is radicaal gewijzigd, het aantal voetbalvelden is verhoogd en de ligging is verbeterd, korfbalclubs zijn gescheiden van de voetbalclubs en onderling gegroepeerd, de scoutslokalen en lokalen van andere verenigingen gegroepeerd, de centrale open ruimte wordt een nuttige ruimte voor alle parkgebruikers en een soort 'dorpsplein'. Dit masterplan houdt niet alleen rekening met de wensen en met het 'eisen'-pakket van de gebruikers en bewoners, het past ook binnen de ambities en doelstellingen van stad Antwerpen voor het gebied. Tot slot zijn bepaalde zaken diepgaander verkend en zijn er al heel wat mogelijkheden voor het beheer van het gebied naar boven gekomen.

De voetbalclubs. Bij voorkeur houden de clubs het beheer van de velden in eigen handen. Het behoud van een eigen kantine is essentieel, bij voorkeur met zicht op de A-velden. Met de inkomsten uit de kantine wordt de clubwerking gefinancierd. Kleedkamers zijn eenvoudiger gezamenlijk te delen en er zijn geen bezwaren tegen de aanleg van kunststofvelden. Een belangrijk voordeel van de kunstgrasvelden is de veel frequentere bespeelbaarheid, daarmee ontstaat een kans om ook de velden onderling te delen. De discussie over de

LINKERPAGINA:

*Kaart Locatieonderzoek t.b.v.
collegebesluit: 5582 van vrijdag 7 mei 2010:*

1. Voetbal

- Acht velden binnen twee zones

2. Korfbal

- Drie velden gelegen in de cluster rondom de Master Smidt Hoeve

2. Verenigingen te Ruggenveld:

- Duikclub Amphora
- Scouts en Gidsen Sint-Rumoldus
- Karabijnclub Antverpia
- Katapultclub
- Rolschaatsclub Klopstopia
- FOS Impeesa
- VNJ
- Scouts Prins Albert
- Cluster rondom de Master Smidt Hoeve

3. Hondenclubs

- Hoba
- Dressuurclub Deurne
- Deurnese Politiehond

Het RUP voor Ruggenveld – Boterlaar-Silsburg zoneert het gebied naar gebruik. Bovenop deze verdeling liggen diverse ruimteclaims: verenigingen en clubs die niet gaan verhuizen, bewoners, de begraafplaats, de reservatiezone. Dit alles reduceert de vrij in te delen ruimte. De delen van bovenstaand diagram die niet bedekt zijn door ingekleurde vlakken zijn beschikbaar voor herindeling, vanzelfsprekend conform voorschriften uit het RUP.

verdeling van mogelijke concessies valt niet binnen de doelstellingen van de opmaak van het masterplan en zal op een later moment opgestart worden. Binnen de in het RUP vastgelegde contouren werden twee zones voor voetbal afgebakend. Een noordelijke en een zuidelijke cluster, waarin telkens twee maal vier velden passen. Voor positionering van kleedkamers en kantines zie hoofdstuk programmakamers.

De jeugdverenigingen. De jeugdverenigingen vinden het belangrijk te kunnen beschikken over voldoende binnen- en buitenruimte. Voldoende speelruimte in het clubhuis en goede sanitaire voorzieningen zijn primaire en essentiële behoeftes. Een eigen afsluitbaar speelterrein bij de clublokalen is gewenst om het bouwen of klaar zetten van spelmateriaal toe te laten. De lokalen zullen bereikbaar moeten zijn voor grote vrachtwagens om het laden en lossen van kampmateriaal mogelijk te maken. Binnen de gegeven configuratie van het RUP is de uitkomst van het locatieonderzoek een cluster van clublokalen en buitenruimtes in samenhang met de centraal gelegen Master Schmidt Hoeve en in nabijheid van de vallei en de fiets- wandelroute richting speelbos.

De korfbalclubs. Beide korfbalclubs vinden het prima om dezelfde locatie te delen, op voorwaarde dat elke club een eigen kantine heeft. In onderling overleg is besloten dat de clubs samen over 4 kunststofvelden zullen beschikken. In geval van wedstrijden kunnen de velden en de kleedkamers onderling uitgewisseld worden. In de ruimtelijke puzzel bleek een positie naast het cluster Master Schmidt Hoeve een passende oplossing.

De hondenclubs wilden bij aanvang van het locatieonderzoek bij voorkeur aparte terreinen met eigen parkeervoorziening, omdat de honden tijdens de wedstrijden in de wagen op hun wedstrijdmoment wachten. Helaas voor de clubs is de mogelijkheid om op eigen terrein te parkeren uitgesloten omdat het RUP parkeren op de centrale parking voorschrijft.

De twee kleinere hondenclubs zijn tevreden met een oppervlakte die overeenkomt met een wedstrijdterrein, HOBA de grootste hondenclub vraagt veel meer ruimte om op hetzelfde moment verschillende trainingen plaats te kunnen laten vinden.

Tijdens het ontwerpproces zijn verschillende ruimtelijke alternatieven intensief onderzocht, waaruit duidelijk is geworden dat de ruimtevraag en de parkeerwens van de hondenclubs niet realiseerbaar is. Ook zijn alternatieven, bijvoorbeeld het plaatsen van hondenhokken als 'wachtruimtes' aangereikt, maar een dergelijke praktijk blijkt voor de hondenclubs onwerkbaar.

Uiteindelijk is een oplossing gevonden in het positioneren van de drie clubs binnen 'de oostelijke driehoek', waarbij een uitloop van activiteiten binnen de reservatiezone wordt gedoogd. De hondenclubs zijn akkoord onder voorwaarde dat er voor de parkeerproblematiek nog een goede oplossing gevonden wordt.

De volkssportverenigingen stellen enkel eisen aan de binnenruimte van het clublokaal. Een eigen lokaal is onontbeerlijk. De buitenruimte is van ondergeschikt belang omdat deze niet gebruikt wordt voor het beoefenen van de volkssport. De karabijnvereniging benadrukt dat vanwege zware en kostbare persoonlijke uitrustingen een positie in de nabijheid van de centrale parking in

UITWERKING PARK LOCATIE ONDERZOEK

combinatie met de toegankelijkheid van het clublokaal per wagen zeer gewenst is. In het locatieonderzoek zijn de volksportverenigingen in het cluster rondom de Master Schmidt Hoeve ingepast. In de uitwerking van het cluster en het centrale evenementenplein en in relatie tot de alternatieven voor posities van de voetbalkantines zijn een tweetal aantrekkelijke ruimtelijke alternatieven getekend. Voor de uitwerking zie de programmakamers.

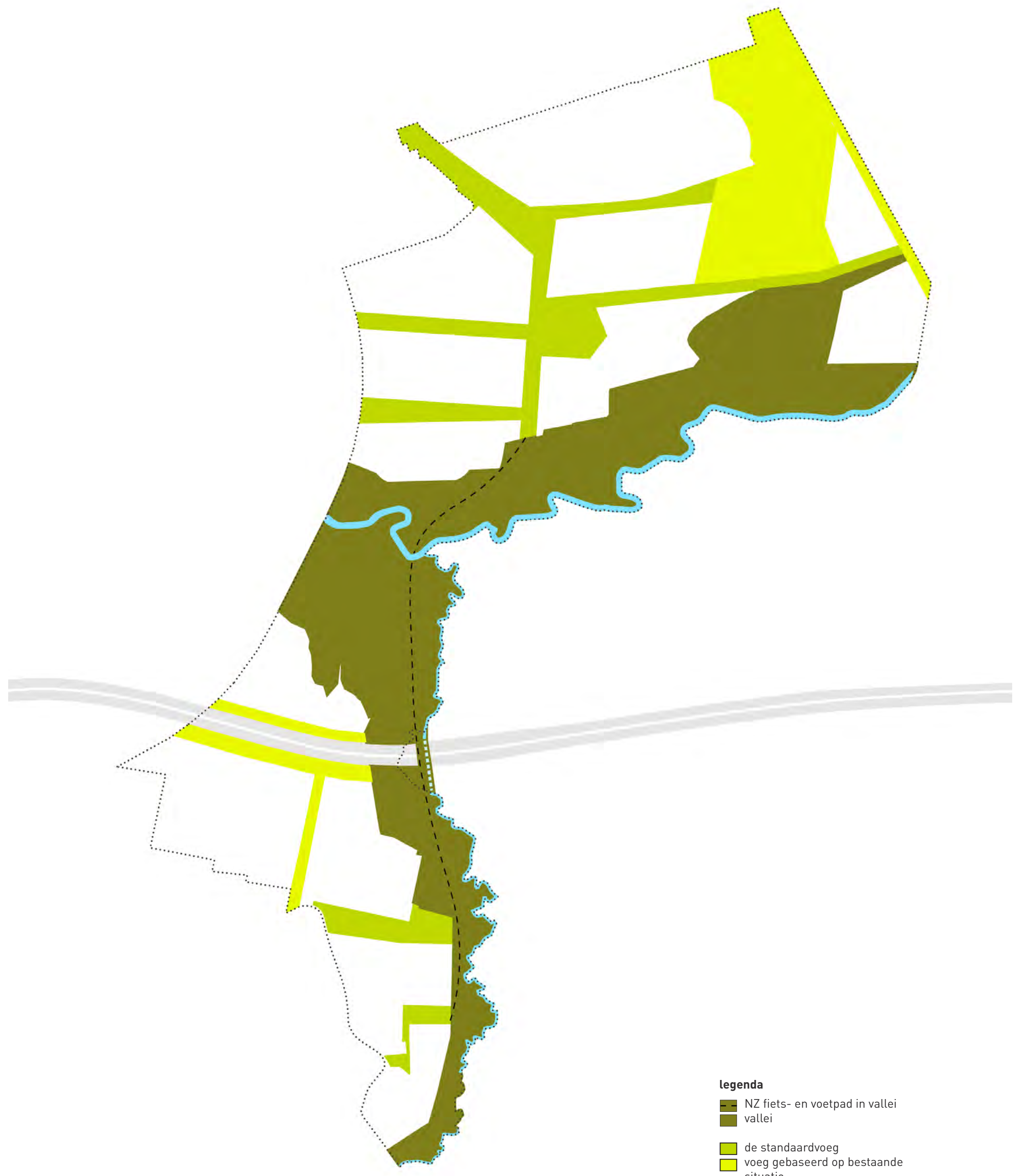
De volkstuinders en de bewoners van Boterlaar-Silsburg zijn zowel gezamenlijk als apart gesproken. De bewoners toonden vooral hun bezorgdheid over de integratie van de volkstuinen in het landschap en de gevolgen van de aanleg van de parkeerplaatsen en de toenemende mobiliteit. Er is tevens opgeroepen om de inrichting van de Peter Benoitlaan te herzien, met voldoende aandacht voor de groenstructuur. De volkstuinders hechten veel belang aan de kwaliteit van de grond. De volkstuinen moeten ook voldoende beschermd worden tegen indringers. Men is bereid de tuincomplexen overdag open te stellen voor wandelaars, op voorwaarde dat de complexen afgesloten mogen worden na zonsondergang.

De locatie van de volkstuinen is in het RUP vastgelegd. Het beschikbare gebied is groter dan de programmatische behoefte. Tijdens het locatie onderzoek zijn drie alternatieven voor inpassing van het volkstuin complex besproken. Het voorstel waarbij het tuincomplex met open en toegankelijke Koude Beek vallei extensies in een drietal kleinere tuin eenheden wordt opgesplitst bleek bij alle participanten favoriet. Dit model is uitgewerkt tot het niveau van een voorontwerp.

De skiclub en de schaatsclubs willen erg graag op Ruggenveld blijven. De clubs zien binnen Antwerpen geen mogelijkheden om de clubwerking te verhuizen. De stad kan voorlopig nog geen garanties geven dat er binnen het nieuwe sportcomplex ruimte zal zijn voor een skipiste of een ijshal. De beslissing hiertoe maakt deel uit van een marktconsultatie.

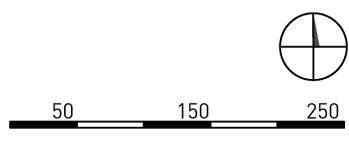
Skatepark. Aan de Ruggenveldlaan, naast de baan van Klopstokia ligt een skatepark dat op de huidige locatie niet kan blijven omdat hier voetbalvelden zijn gepland. In het masterplan is een plek voorzien voor het skatepark tegen de Ruggenveldlaan aan, naast de atletiekpiste. In de uitwerking van het masterplan is het denkbaar dat andere locaties geschikter blijken te zijn. Bijvoorbeeld de mogelijkheid om het skatepark met Klopstokia te verplaatsen naar het centrale evenementenplein kan in de uitwerking een waardevol alternatief blijken te zijn.

legenda

- NZ fiets- en voetpad in vallei
- vallei
- de standaardvoeg
- voeg gebaseerd op bestaande situatie

UITWERKING PARK VOEGEN

De groene voegen vormen de ruimtelijk bindende en structurerende ruggengraat van het gebied. De voegen herbergen het padenstelsel van het park, maar worden slechts deels verhard waardoor er veel ruimte beschikbaar is voor het aanplanten van bomen in een groene onderlaag (gras). Langs de paden vinden meubilair en verlichting een plek. De paden vormen de basis voor de ontsluiting van het park voor voetgangers, fietsers, dienstvoertuigen en hulptroepen. Alle activiteiten en gebouwde voorzieningen hebben hun toegang aan een Voeg.

Op de illustratie is te zien welke delen van het park tot de voegen gerekend worden en welke variatie in vorm en ligging is ontstaan. Er is sprake van (nagenoeg) volledig nieuw aan te leggen voegen en van voegen die zich sterk baseren op de bestaande ruimtelijke inrichting. Tot die laatste categorie behoren de Wommelgemsteenweg, de reservatiezone, de nog aan te leggen zone voor de tramantenne, en de Peter Benoitlaan.

In het park stellen we 2 voegen voor die afwijkend zijn van vorm. De voeg ter hoogte van de reservatiestrook voor de A102 heeft een grotere breedte dan de andere voegen. Grenzend aan de knik in de oost-west lopende hoofdfietsas voorzien we een centraal evenementenplein.

De vallei mag gezien worden als de moeder van alle voegen. Net als alle andere is ze publiek toegankelijk. Ze onderscheidt zich echter door haar bijzonder natuurlijk karakter met ecologische waarde.

Binnen de voegen zullen geen permanente activiteiten plaatsvinden. Wel zijn er zones beschikbaar voor tijdelijke evenementen of spontane activiteiten. De breedte van de voeg en verharding bepaalt het type activiteit dat er kan plaatsvinden.

LINKERPAGINA:

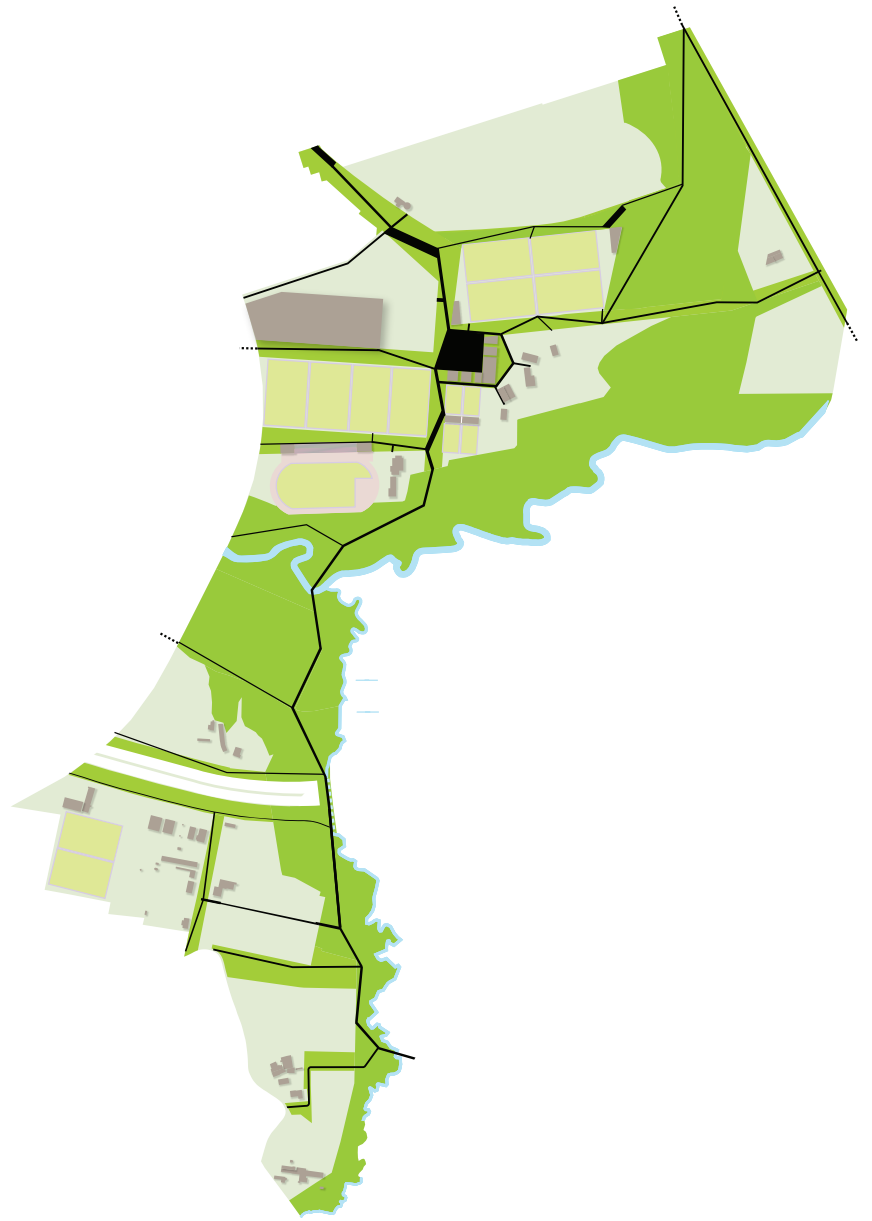
*Diagrammatische weergave vallei en voegen.
Park Ruggenveld - Boterlaar-Silsburg, wordt georganiseerd door een groen element opgebouwd uit de verschillende valleien en voegen.*

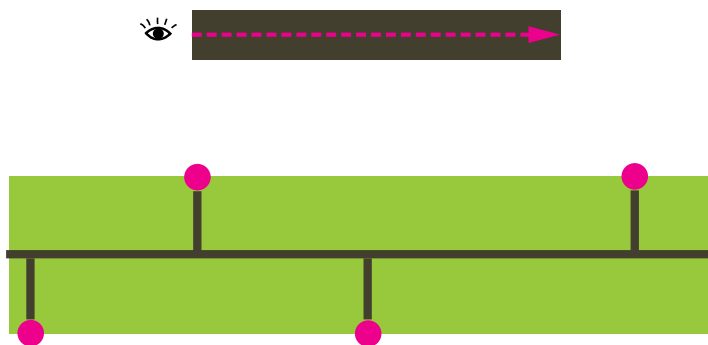
Illustratief voorbeeld 'puntenkaart'

Het padennetwerk loopt tussen vastgelegde punten (de 'dots') binnen de locatie. Deze punten representeren entrees, objecten, bijzondere plekken, uitzicht op programma, vallei en dergelijke.

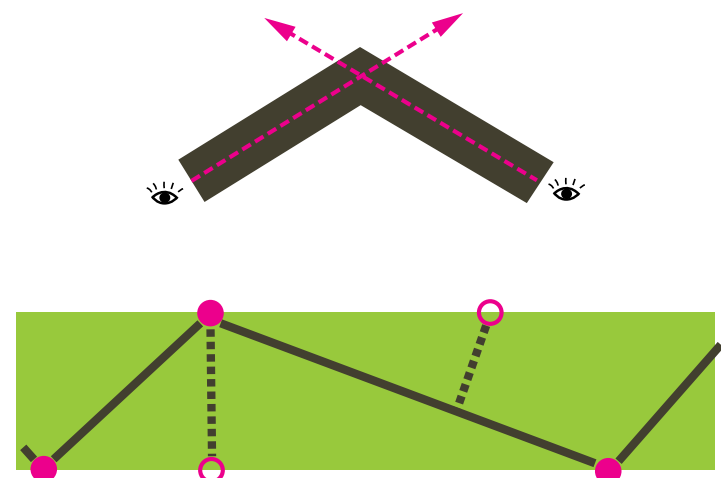

Illustratief voorbeeld padennetwerk

Geen lange rechte paden, maar het continu verbuigen resulteert in intimiteit en een voortdurend wisselend perspectief ('connect -the-dots').

een recht pad: monotoon, langgerekt

directe verbindingen:
wisselend perspectief
gevarieerde ervaring
intimiteit
maken van bijzondere plekken

UITWERKING PARK

PRINCIPE PADENNETWERK

De principes van het padennetwerk. Het padennetwerk en de voegen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: elke voeg herbergt (minimaal één) pad. Omdat bijna alle paden zich in de relatief smalle zone van een voeg bevinden, is er voor het padentracé een specifieke richtlijn ontworpen.

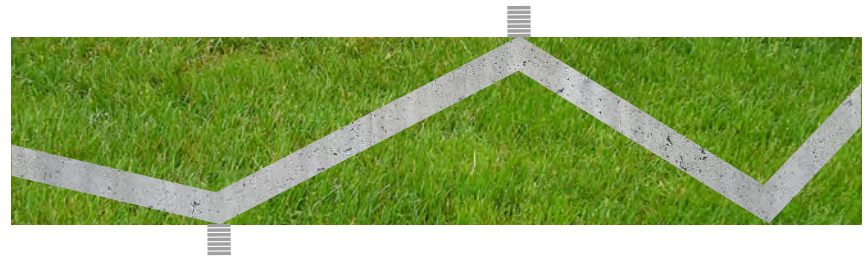
Een symmetrische ligging van de paden in de voegen zou, door de beperkte breedte van de voegen en de soms monotone begeleiding ervan (voorbeeld: 200 m voetbalvelden met hekwerk) tot een ervaring met weinig afwisseling leiden. Daarom is er voor gekozen om de paden van punt naar punt diagonaal door de voegen te leiden: we noemen dit de 'connect-the-dots' strategie. De punten die gekoppeld worden zijn punten van betekenis: de entrees naar velden, clublokalen, de parkings of zijpaden, etc. (De diagonalen zijn gestrekt, zodat er nauwelijks sprake is van omrijdbewegingen voor hen die het park willen passeren).

De ligging van de te verbinden punten kan deels vrij bepaald worden en is deels een gevolg van de beslissingen over ligging van entrees tot de verschillende kamers of gebouwen. Zie de illustratie hiernaast voor een voorbeeld. De verbindende paden worden recht uitgevoerd. De minimale breedte van de paden wordt bepaald aan de hand van de functionele wensen, (4 meter in de zones die bereikbaar moeten zijn voor de brandweer) en kan in sommige segmenten (veel) breder worden uitgevoerd, om ruimte te maken voor bijzonder gebruik of alternatieve ervaringen.

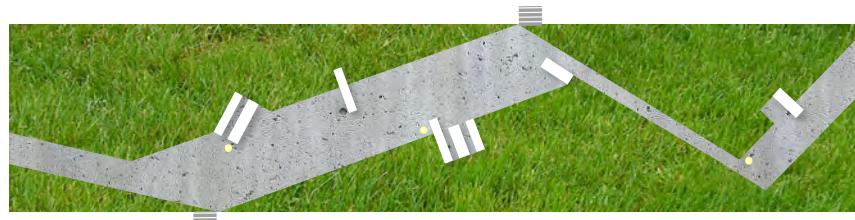

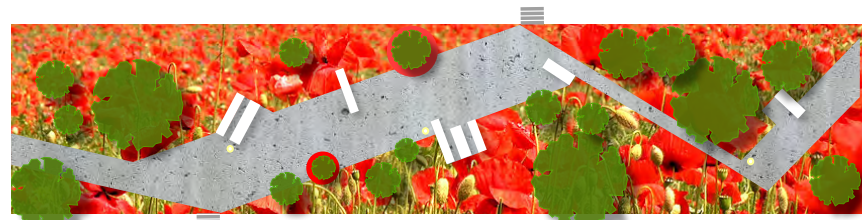
1. gras

2. paden

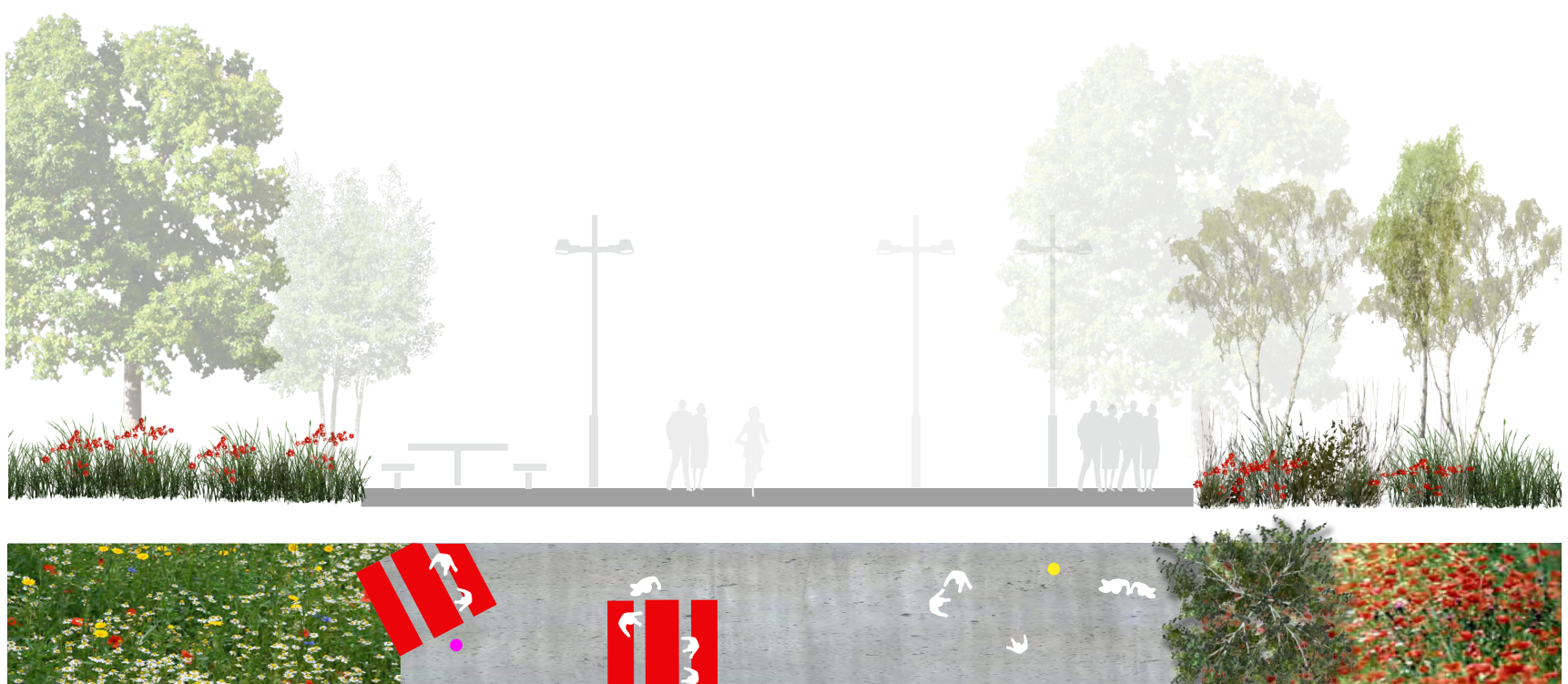
3. verbreden paden, meubels, verlichting, 'specials'

4. Bomen en bloemen

Generieke doorsnede voegen: wild gras en bloemen, Berk, Eik, Es, Esdoorn, een betonnen pad

Generieke doorsnede bijzondere plek: verbreding, pad, ruimte voor speciaal programma

UITWERKING PARK INRICHTINGSPRINCIPES STANDAARDVOEG

Inrichtingsprincipes . De basis voor de invulling van de nieuw in te richten voegen is een grastapijt over de volle breedte. In dit grastapijt worden de paden aangelegd volgens het principe "connect-the-dots", zoals hiervoor beschreven. Er wordt bepaald waar de paden de basisbreedte van 4 meter hebben en waar ze breder of smaller kunnen of moeten zijn. Parkmeubilair, verlichting en bijzondere objecten worden aan de paden toegevoegd.

Dit ontwerp doet uitspraken over de plaatsing van bomen, het inzaaien van het gras met bloemenmengsels en het maaieregime. Het maaieregime bepaalt waar gras laag gehouden wordt en gebruikt kan worden om in te zitten, liggen of spelen. Evenzeer volgt uit het ontwerp voor het maaien waar het gras hoger op zal groeien, waar de ingezaaide bloemen tot wasdom zullen komen en dus ook welke delen van de voegen minder toegankelijk zullen zijn.

Uitspraken over het aantal te planten bomen, de te planten soorten en andere richtlijnen met betrekking tot het beplantingsplan worden gedaan in het hoofdstuk over de inrichting van de voegen. Met betrekking tot het ontwerp van de paden is gekozen voor de mogelijkheid van een overlap van paden en bomen. Deze overlap houdt in dat er bomen geplant kunnen worden binnen de contouren van het padennetwerk, dus op de paden.

De voegen die zich baseren op een bestaande inrichting – zie kaart- worden ontworpen met respect voor het bestaande. Waardevolle bomen blijven behouden, bijzondere elementen of geometrie die in te passen zijn binnen de richtlijnen worden opgenomen.

LINKERPAGINA:

Principe doorsneden.

De voegen zijn opgebouwd uit (hoog)gras, wilde bloemen, verschillende soorten Berken, Eik, Es en Esdoorn en aanwezige bomen die het behouden waard zijn. In de voegen ligt het paden netwerk: een betonnen pad, met een minimale breedte van 3m. Daar waar behoefte is aan informeel gebruik van de voeg is er de mogelijkheid om het pad te verbreden. Het informele gebruik zal plaats vinden op deze verbredingen.

Impressie centrale voeg

UITWERKING PARK BOMEN EN GROEN

Om de parksfeer in de voegen extra te benadrukken zijn de voegen vol beplant met bomen. Aanwezige bomen die het behouden waard zijn blijven uiteraard intact. Voor de nieuwe aanplant in de voegen zijn een aantal inheemse boomsoorten vastgelegd. Deze boomsoorten stralen allen een onmiskenbare 'parkkwaliteit' uit.

De nieuwe aanplant in de voegen bestaat uit Berk als hoofdsoort met als secundaire soorten Zomereik, gewone Es en Esdoorn. Voor Zomereik (*Quercus robur*) en gewone Es (*Fraxinus excelsior*) worden de inheemse soorten toegepast. Voor Berk zal het leeuwenaandeel zijn opgebouwd uit de gewone ruwe Berk (*Betula pendula*), maar andere berkensoorten kunnen in samenhang met het totale boomaanplant regime worden toegepast.

De bomen worden gemixt aangeplant. De exacte soortkeuze hangt samen met bodemgesteldheid en functionele / esthetische eisen die aan een voeg gesteld worden. Een denkbare richtnorm voor de toepassing van de boomsoorten is 50-20-20-10 (50% Berk, 20% Eik, 20% es en 10% Esdoorn). Een definitieve bepaling is onderdeel van de uitwerking van het park. De bomen staan in een vrij verband met een onderlinge afstand variërend tussen 3 en 12 meter. De afstand tussen de stam van de boom en de gebouwen / velden zal altijd minimaal 5 meter bedragen.

De exacte afstand tussen de bomen onderling zal worden ingegeven door de breedte van de voeg en de beslissing om de bomen als een solitaire boom of juist als een boomgroep te laten uitgroeien.

Voor het aanplanten van berken wordt een onderlinge afstand van slechts 0.5 meter geaccepteerd. Dit resulteert in boomgroepen die niet teveel ruimte vragen. Zeker in de smallere voegen is dit gewenst.

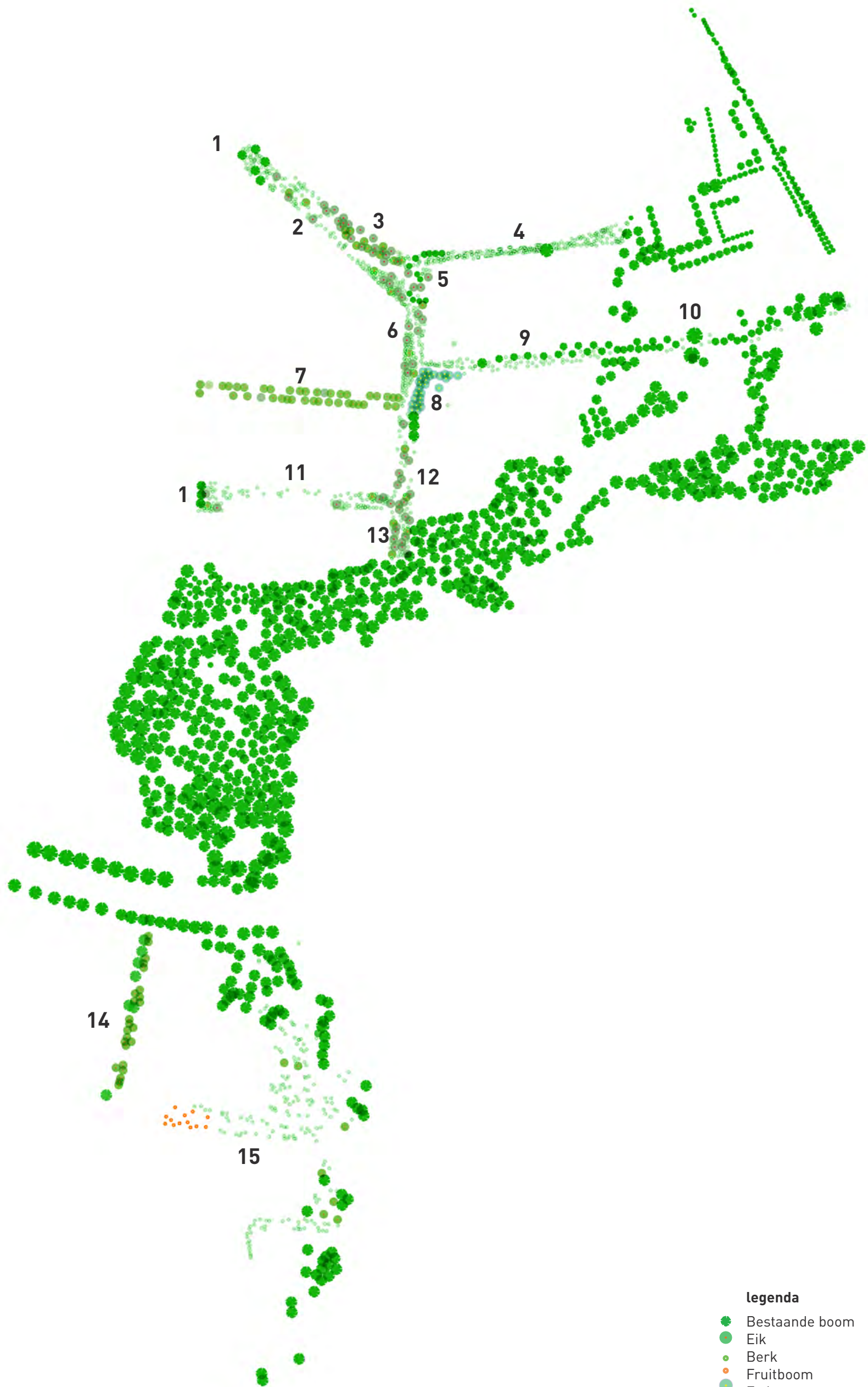
De richtlijn ten aanzien van onderlinge boomafstanden is in zijn geheel afwijkend ten opzichte van het boombeleidsplan. Het loslaten van de 12 meter eis uit het beleidsplan wordt gemotiveerd door het nagestreefde beeld dat bepaald wordt door een grote variatie in open en besloten plekken binnen de voegen .

LINKERPAGINA:
impressie oost west fietsdreef

De programmakamers zijn omzoomd door met bomen gevulde voegen

UITWERKING PARK BOMEN EN GROEN

De uitvoering en de keuzes ten aanzien van de mix en dichtheid van de bomen worden binnen het plan locatiegebonden, contextueel, gemaakt. Naast de ecologische eisen zullen kwalitatieve motieven doorslaggevend zijn.

LINKERPAGINA:

Illustratieve beplanting strategie

1. *Entree, behoud bestaande bomen, dichte beplanting met berken (0,5m – 3m)*
2. *Combinatie van Eik en Berken, geplaatst in groepjes met voldoende tussenliggende ruimte om het principe van hoog gras en wilde bloemen te ervaren.*
3. *Ingang begraafplaats: Esdoorn, Eik en Es (groot, monumentaal) in een structuur die de entree benadrukt.*
4. *In deze relatief smalle voeg worden jonge Berken in een hoge dichtheid (0.5m1– 2m1) voorzien.*
5. *Op deze plek, zichtlijn naar velden openhouden, relatief weinig bomen, Esdoorn, Eik en Es.*
6. *Langs de centrale parking, gemengd aanplant met een boventoon aan Berk in een hoge dichtheid.*
7. *Oost west dreef, aansluiting op rivierenhof, een 'onregelmatige laanstructuur', enkel Esdoorn, Eik.*
8. *Enkel Esdoorn, definiëren de rand van het centrale plein, de bomen zijn opgenomen in de betonnen verharding. De boomgaten worden gedimensioneerd zodat volgroeïing van de boom gegarandeerd is.*
9. *Continuering van de oost west dreef, veel bestaande bomen aangevuld met Berken en een enkele Eik.*
10. *Reservatiezone: geen nieuwe bomen toegevoegd, behoud van bestaande boomstructuur, de zone zal een langzame deformatie ondergaan naar een meer natuurlijk uiterlijk.*
11. *Enkel Berk, naast de nieuwe tribune blijft de voeg relatief open in samenhang met het gewenste transparante uiterlijk van de tribune.*
12. *Voeg wordt aan weerszijde begrenst door sportvelden. Zicht op sportvelden is waardevol, blijft behouden en resulteert in relatief weinig bomen (ca 10m), merendeels Es.*
13. *Aansluiting op de Vallei, dichte beplanting evenwicht tussen Berk, Eik en Esdoorn.*
14. *Peter Benoitlaan: bijkomende aanplant van Berk in kleine groepjes. De bestaande waardevolle loofbomen worden zoveel mogelijk behouden.*
15. *De bomen bij de volkstuinten zijn voornamelijk Berken, hier en daar afgewisseld met een Es en een aantal fruitbomen.*

Peter Benoitlaan oost-west heringericht

UITWERKING PARK HERWAARDEREN PETER BENOITLAAN

De Peter Benoitlaan is de enige weg binnen het masterplan Ruggveld - Boterlaar-Silsburg waar autoverkeer ook in de toekomst toegelaten blijft. Desalniettemin wordt de weg opgenomen in de parkstructuur: de Peter Benoitlaan wordt een groene voeg. De publieke ruimte wordt opnieuw ingericht met bijzondere aandacht voor voetgangers en de groeninrichting. Autogebruikers worden aangemoedigd de wagen achter te laten op de parking bij het volkstuincomplex (50 plaatsen) of op de parking aan de Ruggveldlaan (40 plaatsen).

Tijdens het participatieproces met de gebruikers, de bewoners en de stadsdiensten werd intensief gedebatteerd over de inrichting van de Peter Benoitlaan. De verkeerscirculatie, het parkeren en de inrichtingsprincipes voor de groene ruimte werden meermaals hertekend. Het finale voorstel wordt echter gedragen door alle betrokken partijen.

Context en geschiedenis. De Peter Benoitlaan was van origine een dreef die het Boterlaarhof ontsloot vanuit het zuiden. De dreef vervulde deze functie tot de aanleg van de E313. De parallelweg ten zuiden van de E313 werd eveneens Peter Benoitlaan gedoopt. Oostwaarts, op het grondgebied Wommelgem versmalt deze weg en wordt het een fietspad.

Van dreef naar voeg

De groene voegen moeten in de eerste plaats ruimte geven aan voetgangers. Ondanks de aanwezigheid van talrijke clubs en jeugdverenigingen liggen er langs de Peter Benoitlaan nergens voetpaden. De aanleg van een voetpad langs beide delen van de Peter Benoitlaan is het eerste uitgangspunt voor de herinrichting. Langs het noord-zuidelijke gedeelte is er bovendien voldoende ruimte om het voetpad geknikt aan te leggen. De knik ligt op de knoop met de aansluiting naar de volkstuinen en de vallei van de Koude Beek. De overblijvende ruimte tussen de paden, de erfgrenzen en de rijweg wordt vrijgemaakt voor grassen met kruidenmengsel en bomen. Bestaande loofbomen (vaak aangeplant door bewoners) moeten zoveel mogelijk behouden blijven of verplant worden binnen de ruimte van de voeg.

Circulatie en parkeren. In het verleden werd de Peter Benoitlaan wel eens gebruikt als sluipteg voor het autoverkeer dat het kruispunt van de Ruggveldlaan met de Van Strijdoncklaan wilde vermijden. Om dit te vermijden plaatste de gemeente een paaltje op de kruising van de 2 haakse delen van de Peter Benoitlaan. Zowel uit het participatieproces als uit het overleg met de dienst mobiliteit is gebleken dat het wenselijk is dit paaltje op deze plek te behouden.

Samenvatting van de gekozen verkeersoplossing. Voor het noordelijke deel van de Peter Benoitlaan: in- en uitrijden kan enkel via de Ruggveldlaan. Bij het verlaten van de zone dienen de wagens te keren. Het parkeren in de berm van de Peter Benoitlaan parallel met de snelweg wordt niet langer toegelaten. De vrijgekomen ruimte wordt gebruikt om een voetpad aan te leggen tussen de rijbaan en de clubterreinen. De bezoekers die met de wagen komen, laten de wagen bij voorkeur achter

LINKERPAGINA:

boven: doorsneden, huidige en heringerichte situatie

onder: plankaart Peter Benoitlaan en omgeving